

Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej
Nr 155/XII/2004 z dnia 26 marca 2004 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004 -2015

Częstochowa, marzec 2004r

Zleceniodawca:

Gmina Woźniki

Umowa:

nr 9011/03/Cz z dnia 01.09.2003 r.

Wykonawca:

Zespół ATMOTERM – EKOURBIS Sp. z o.o. Częstochowa

mgr inż. Katarzyna Skowron –specjalista ds. ochrony środowiska

mgr inż. Jerzy Frączek – komunikacja społeczna

mgr Bogdan Knop – nadzór merytoryczny

Katarzyna Skowron

BOGDAN KNOP
B E R E N N Y Z A K R E S E
Sporządzanie GOS i Oceny
na Środowisko
z listy Ministerstwa OŚ
z listy Wojewody Śląskiego Nr 175

Bogdan Knop
mgr inż.

Spis treści

1 Wprowadzenie	5
1.1 Podstawa prawna opracowania	5
1.1.1 Obowiązujące przepisy prawne z zakresu ochrony środowiska (stan prawny na dzień 31 grudnia 2003 r.)	6
1.2 Cel i zakres opracowania	7
1.3 Metodyka opracowania Programu	9
1.4 Ogólna charakterystyka Gminy Woźniki	10
2 Założenia wyjściowe programu	13
2.1 Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa	13
2.2 Uwarunkowania wynikające z programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego	18
2.3 Wytyczne wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego	19
2.4 Uwarunkowania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Woźniki	22
3 Stan zanieczyszczenia środowiska	24
3.1 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	24
3.2 Gospodarka wodno-ściekowa	26
3.2.1 Wody powierzchniowe	26
3.2.2 Wody podziemne	27
3.2.2.1 Charakterystyka wód podziemnych	27
3.2.2.2 Źródła zanieczyszczenia wód podziemnych	28
3.2.3 Zaopatrzenie w wodę	29
3.2.4 Kanalizacja deszczowa i sanitarna	30
3.3 Gospodarka odpadami	30
3.4 Środowisko przyrodnicze	31
3.4.1 Rzeźba terenu	31
3.4.2 Charakterystyka utworów geologicznych	32
3.4.3 Flora	33
3.4.4 Obszary objęte ochroną	33
3.4.5 Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą”	34
3.5 Ochrona gleb i ziemi	35
3.6 Hałas	37
4 Strategia rozwoju gminy Woźniki w aspekcie ochrony środowiska	39
4.1 Katalog celów długoterminowych i krótkoterminowych	40
4.1.1 Monitoring opłat za korzystanie ze środowiska	40
4.1.2 Edukacja ekologiczna	41
4.1.3 Ochrona powietrza atmosferycznego	42
4.1.4 Ochrona przyrody	44
4.1.5 Hałas	46
4.1.6 Jakość wód	47
4.1.7 Ochrona powierzchni ziemi	50
4.1.8 Gospodarka odpadami	52
5 Wyznaczenie priorytetów ekologicznych	62

5.1	Kryteria wyboru priorytetów ekologicznych	62
5.2	Główne priorytety ekologiczne Gminy Woźniki	62
5.3	Plan operacyjny na lata 2004-2008	64
6	<i>Analiza finansowo-ekonomiczna budżetu gminy Woźniki</i>	80
6.1	Krajowe źródła finansowania	83
6.2	Fundusze europejskie	84
7	<i>Kontrola i monitoring Programu Ochrony Środowiska</i>	87
7.1	Zarządzanie środowiskowe i kontrola realizacji programu	87

1 Wprowadzenie

1.1 Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z art.17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. „Prawo ochrony środowiska” organ wykonawczy gminy zobowiązany jest do opracowania gminnego programu ochrony środowiska w celu zrealizowania polityki ekologicznej państwa określonej w art. 14 niniejszej ustawy.

W związku z powyższym dnia 01.09.2003 roku w Woźnikach zawarto umowę pomiędzy Urzędem Miejskim Woźniki, reprezentowanym przez burmistrza miasta Woźniki, pana Alojzego Cichowskiego i skarbnika Lucyny Zdebik a firmą ATMOTERM EKOURBIS Sp. z o.o. w Częstochowie reprezentowaną przez prezesa zarządu - Bogdana Knopa, której przedmiotem było wykonanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Zamówienie obejmowało wykonanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki z wyłączeniem Planu Gospodarki Odpadami.

Przy wykonaniu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki uwzględniono następujące opracowania:

- ♦ „*Prawo Ochrony Środowiska*”, wyznaczające cele polityki ekologicznej państwa, z którymi muszą współgrać cele programu ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.
- ♦ „*Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010*”, której głównym założeniem jest zachowanie równowagi pomiędzy aspektem rozwoju kraju i celami ochrony środowiska poprzez:
 - zmianę modeli produkcji i konsumpcji;
 - zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki;
 - stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania;
 - w dalszej kolejności oczyszczanie gazów odlotowych, ścieków, unieszkodliwianie odpadów itp.
- ♦ *Program Wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 –2010*, który ustala cele do osiągnięcia (krótkookresowe do 2002 r. i średniookresowe do 2010 r.) oraz narzędzia i instrumenty realizacyjne jak również precyzuje sposoby osiągania celów polityki ekologicznej w formie pakietów zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.
- ♦ „*Wytyczne Sporządzania Programów Ochrony Środowiska Na Szczeblu Regionalnym i Lokalnym*”. Według tego dokumentu program ochrony środowiska na szczeblu gminy powinien zawierać dwa podstawowe elementy:
 - *zadania własne gminy*, czyli te finansowane w całości lub częściowo ze środków gminnych;
 - *zadania koordynowane*, czyli te finansowane ze środków przedsiębiorstw i ze środków zewnętrznych (podlegających bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym);
- ♦ „*Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego*”, wyznaczający cele dla całego województwa, które należy uwzględnić przy precyzowaniu celów na szczeblu gminnym.
- ♦ „*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego*”, który wyznaczył szczegółowe wytyczne do sporządzenia programów gminnych.

1.1.1 Obowiązujące podstawowe przepisy prawne z zakresu ochrony środowiska (stan prawny na dzień 31 grudnia 2003 r.)

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001, nr 62, poz.627 z późn. zmianami).
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. 2001r , nr 62, poz.628 z późn. zmianami)
3. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska , ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 r., nr. 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami)
4. Ustawa z dnia 16 października 1991 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2001r., nr 99, poz.1079 – tekst jednolity z późn. zmianami)
5. Ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. 1996r., nr 132, poz.622 z późn. zmianami)
6. Ustawa z dnia 11 maja 2001 o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej (Dz.U. 2001r., nr 63, poz.639 z późn. zmianami)
7. Ustawa z dnia 11 maja 2001 o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. 2001r., nr 63, poz.638 z późn. zmianami)
8. Ustawa o Planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz.U.2003r., Nr 80, poz.717).
9. Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r. (Dz.U.2001r., Nr 115, poz.1229, z późniejszymi zmianami).
10. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U.1991r . Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami);
11. Ustawa Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz.U.1995r., Nr 147, poz. 713 z późniejszymi zmianami);
12. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.94 r. Nr 27, poz. 96, z późniejszymi zmianami).
13. Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych (Dz. U. 2003, nr.199, poz. 1934)
14. Ustawa z dnia 2 marca 2001 r. o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (Dz. U. 2001, nr. 56, poz. 497).
15. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2001, nr 72, poz. 747, z późniejszymi zmianami)
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji. (Dz.U. 2003, nr. 163, poz. 1584)
17. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. 2002r., Nr 87, poz. 796).
18. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów naturalnych leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 1998r., Nr 66, poz. 436);
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 roku w sprawie progowych poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem. (Dz. U. 2002 r., Nr 8, poz. 81).

20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2002, nr. 212, poz. 1799).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1/2003, poz.12).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 110/2003, poz. 1057)
23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112/2001, poz.1206).
24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2002 r. w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym, niebędącym przedsiębiorcami, do wykorzystania na ich własne potrzeby (Dz. U. Nr 74/2002, poz. 686).
25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 152/2001 poz.1736).
26. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne oraz rodzajów instalacji i urządzeń, w których dopuszcza się ich termiczne przekształcanie (Dz. U. Nr 18/2002, poz. 176, zm. Dz. U. Nr 192/2003, poz. 1877 oraz Dz. U. Nr 25/2004, poz. 221).
27. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lutego 2003 roku w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia, przekazywanych właściwym organom ochrony środowiska oraz terminu i sposobu ich prezentacji (Dz.U. nr 59, poz. 529 z 2003 roku).

W załączniku 6 znajduje się wyciąg polskich przepisów prawnych (rozporządzeń) w zakresie ochrony środowiska zaczerpnięty ze strony www.sejm.gov.pl. oraz wykaz ustaw dokonujących transpozycji prawa unii europejskiej w obszarze „Środowisko” zaczerpnięty z opracowania pt.: „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym.

1.2 Cel i zakres opracowania

Głównym celem opracowania jest podanie konkretnych zadań środowiskowych w zależności od specyfiki i potrzeb gminy, które pozwolą zachować harmonię pomiędzy koniecznością gospodarczego rozwoju gminy i wymogami ochrony środowiska. Cel ten jest również nadrzędnym celem Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska i Powiatowego Programu Ochrony Środowiska, do którego programy gminne powinny się odnosić. Zadania wyznaczone w ramach programu mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, jak również wyznaczenie warunków do wdrożenia zasad obowiązujących w tym zakresie w prawie Unii Europejskiej. Cele te zostaną osiągnięte przy ścisłej współpracy wszystkich miejscowości gminy Woźniki, jak również jej mieszkańców w zakresie gospodarki komunalnej, polityki transportowej, rolnej, społecznej i oświatowej.

Gminny program Ochrony Środowiska ma ponadto na celu:

- ♦ Wyznaczenie celów polityki ekologicznej na terenie gminy w podziale na cele krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe;
- ♦ Wyznaczenie priorytetów ekologicznych;
- ♦ Określenie harmonogramu realizacji zadań proekologicznych dla gminy wraz z nakładami na realizację tych zadań;

Wszystkie zaplanowane cele, priorytety, zadania i środki finansowe muszą zostać określone dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którymi zajmuje się gmina, a mianowicie:

- ♦ Gospodarki odpadami
- ♦ Stosunków wodnych i jakości wód
- ♦ Jakości powietrza
- ♦ Ochrony gleb
- ♦ Ochrony przyrody, wraz ze wzrostem różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki powstał w oparciu o schemat dokumentu Polityki Ekologicznej Państwa i Programu ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego i składa się z następujących rozdziałów:

Rozdział 1. Wprowadzenie. Rozdział ten obejmuje podstawę prawną dokumentu, cel opracowania i zastosowaną metodykę oraz ogólną charakterystykę gminy Woźniki.

Rozdział 2. Założenia wyjściowe programu. Rozdział ten obejmuje uwarunkowania wynikające z bazowych dokumentów, do których odnosi się Program: Polityki ekologicznej Państwa, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Woźniki oraz Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego.

Rozdział 3. Stan aktualny środowiska. Rozdział ten obejmuje opis aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Woźniki w podziale na poszczególne składniki środowiska.

Rozdział 4. Strategia rozwoju gminy w aspekcie ochrony środowiska. Rozdział ten obejmuje opis proponowanej strategii rozwoju gminy w aspekcie ochrony środowiska z określeniem celu głównego, wyznaczeniem celów długoterminowych do 2015 r wraz z koniecznymi do realizacji tych celów zadaniami na okres 2004-2008, oraz do roku 2015.

Rozdział 5. Wyznaczenie priorytetów ekologicznych. W rozdziale tym opisano główne priorytety ekologiczne dla Gminy Woźniki wraz z planem operacyjnym na lata 2004-2008, który zawiera zadania środowiskowe wraz z terminem ich realizacji i sposobem ich finansowania.

Rozdział 6. Analiza finansowo-ekonomiczna budżetu gminy. W rozdziale zamieszczono analizę finansowo-ekonomiczną budżetu gminy Woźniki.

Rozdział 7. Kontrola i monitoring Programu ochrony środowiska. Rozdział obejmuje opis mierników realizacji przyjętej polityki ekologicznej, które umożliwią monitorowanie stopnia osiągnięcia założonych celów.

1.3 Metodyka opracowania Programu

Program Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki, podobnie jak program ochrony środowiska na szczeblu powiatowym opracowany jest na zasadzie **otwartego planowania**, czyli we współpracy z przedstawicielami administracji rządowej, samorządowej, instytucji naukowo – badawczych, przedstawicielami szkół ponadpodstawowych, pozarządowych organizacji ekologicznych oraz z zakładami produkcyjnymi działającymi na terenie gminy.

Istotnym aspektem pracy nad programem ochrony środowiska dla gminy jest przestrzeganie wytycznych do sporządzenia programów gminnych, które zostały zdefiniowane w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Lublinieckiego.

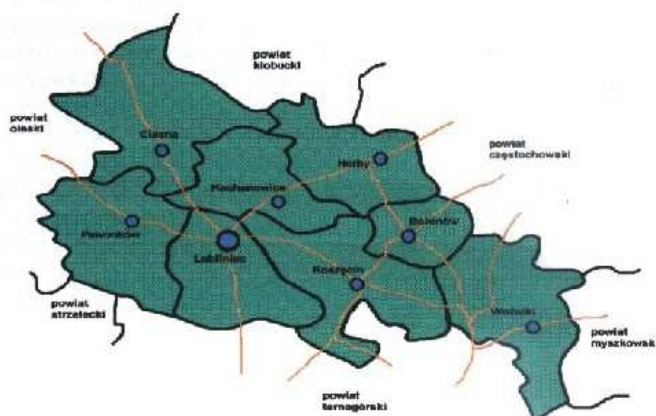
Podczas przygotowania Programu wykorzystano dokumenty udostępnione przez Urząd Miejski takie jak: Inwentaryzacja przyrodnicza, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Ekspertyza Dotycząca Rozwiązań Planistycznych w Rejonie Zagrożeń Powodziowych Gminy Woźniki i in.

W trakcie prac na Programem, w dniu 14 stycznia 2004 r., w Urzędzie Miejskim w Woźnikach odbyło się **spotkanie warsztatowe**, którego głównym założeniem było przedstawienie stanu środowiska na obszarze gminy Woźniki w celu wyznaczenia podstawowych priorytetów i celów środowiskowych w zależności od potrzeb i specyfiki gminy (w ramach konsultacji społecznych). W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Lublińcu, przedstawiciele szkół ponadpodstawowych z terenu gminy, przewodniczący Rady Miejskiej w Woźnikach, przedstawiciele Komisji ds. ochrony środowiska, zakładów produkcyjnych działających na terenie gminy, organizacji ekologicznych i PK „Lasy nad Górną Liswartą”. Spotkanie miało charakter konsultacji społecznych w formie dyskusji, w wyniku której zanotowano wszystkie propozycje poprawy stanu środowiska zgłoszone przez uczestników. Ponadto każdy uczestników dyskusji mógł wypełnić ankietę dotyczącą Wizji Przyszłości Gminy Woźniki. Wizja przedstawiała misję i kierunkowy cel rozwoju z uwzględnieniem elementów środowiskowych, społecznych, gospodarczych, infrastruktury, zarządzania itp. W dalszej części spotkania uczestnicy zgłaszali w ramach tzw. „burzy mózgów” problemy ekologiczne dostrzegane na terenie gminy i wyjaśniali dlaczego zgłoszony problem budzi niepokój mieszkańców. Propozycje uczestników w ramach ankietyzacji i konsultacji społecznych zostały uwzględnione w wyznaczaniu głównych celów środowiskowych dla Gminy Woźniki (**załącznik nr 1** zawiera listę propozycji ankietowych dotyczących wizji przyszłości gminy). W końcowym etapie spotkania przeprowadzono krótką prezentację systemu kontroli opłat REMAS.

Propozycje ankietowe, propozycje wskazane w ramach konsultacji społecznych oraz problemy zasygnalizowane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Woźnikach uwzględniono w strategii rozwoju gminy (rozdział 4) i posłużyły one jako podstawa stworzenia katalogu celów długoterminowych i krótkoterminowych, z których następnie wybrano zadania do zrealizowania na najbliższe lata (rozdział 5.3 – Plan operacyjny na lata 2004-2008). Katalog celów długoterminowych i krótkoterminowych stanowi zadania ważne dla gminy i jej mieszkańców, których realizacja często nie leży w kompetencji gminy. Dzielą się one na zadania własne gminy (W), stanowiące przedsięwzięcia finansowane w całości ze środków będących w dyspozycji gminy, zadania współfinansowane (Ws), na których realizację przewiduje się dofinansowanie ze środków zewnętrznych, oraz na zadania koordynowane (K), w zakres których wchodzi zadania pozostałe finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego.

1.4 Ogólna charakterystyka Gminy Woźniki

Gmina Woźniki jest jedną z ośmiu gmin powiatu lublinieckiego położonego w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Pod względem geograficznym gmina zlokalizowana jest na Wyżynie Śląsko – Krakowskiej w makroregionie Wyżyna Wieluńsko – Woźnicka (Próg Woźnicki i Obniżenie Liswarty i Prośny), makroregionie Wyżyna Śląska (Próg Tarnogórski) oraz makroregionie Nizina Śląska (Równina Opolska – Obniżenie Małej Panwi). Przez południowe krańce gminy przepływa rzeka Mała Panew zbierająca wody z licznych dopływów biorących początek w Progu Woźnickim.

Rysunek 1. Mapa powiatu lublinieckiego (drogi krajowe i wojewódzkie)

Gmina Woźniki leży obecnie poza układem dróg krajowych i linii kolejowych, natomiast zarówno miasto jak i cała gmina posiada rozbudowaną sieć dróg lokalnych. Szereg dróg wiejskich prowadzących do przysiółków oraz większość ulic miejskich jest utwardzonych.

Przez tereny miasta i gminy przebiegają następujące sieci dróg wojewódzkich:

- nr 789 w relacji Sośnica – Woźniki – Koziegłowy
- nr 905 w relacji Piasek – Boronów – Herby
- nr 906 w relacji Piasek – Koszęcin – Lubliniec
- nr 908 w relacji Sośnica – Lubsza – Kamienica- Częstochowa

Ponadto przez obszar gminy przebiega szereg dróg powiatowych i lokalnych łączących miasto i gminę z przyległymi jednostkami osadniczymi i drogami wojewódzkimi.

Obecnie likwidacji podlega stacja kolejowa dla jednotorowej linii od Strzebinia z przystankami w Psarach i Lubszy.

Gmina Woźniki jest gminą rolniczo – leśną. Dodatkowe gospodarcze znaczenie ma drobny przemysł, usługi i rekreacja.

Według danych z Raportu z Wyników Spisów Powszechnych w Województwie Śląskim w 2003 r.¹ liczba mieszkańców w obrębie całej gminy wynosiła 9 600 osób (w tym miasto Woźniki liczyło 4 500 mieszkańców) przy zajmowanej powierzchni 127 km². Liczba ludności w wieku produkcyjnym w gminie Woźniki wynosi 5 900 osób, ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 1 300 osób, natomiast w wieku przedprodukcyjnym 2 400 osób (tabela nr 1, rysunek nr 2).

Gmina Woźniki charakteryzuje się dogodnymi warunkami dla rozwoju w dziedzinie rekreacji-wypoczynkowej ze względu na duże kompleksy leśne i bliską odległość do dużych aglomeracji miejskich GOP-u i Częstochowy. Zaplecze rekreacyjno – wypoczynkowe stanowią:

- zespół szeregowych domków letniskowych w miejscowości Śliwa;
- Hotel „Pałac w Czarnym Lesie”;
- budownictwo letniskowe w miejscowościach Niwy - Okrąglik i Sośnica.

Na obszarze gminy znajduje się 125 zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych, 169 zakładów usługowych oraz 151 placówek handlowych. Największym zakładem produkcyjnym jest „Jandar” produkujący mięso i wędliny.

Zasoby mieszkaniowe w 1997 roku wynosiły 2 831 mieszkań w tym 93,8 % w dobrym stanie technicznym, 11 473 izby i 224 561 m² powierzchni użytkowej, co daje wskaźnik 3,49 os/mieszkanie, 0,83 os/izbę, 23,7 m²/osobę. W liczbie tej mieści się 290 mieszkań w budownictwie wielorodzinnym.

W 2002 roku zasoby mieszkaniowe były niższe niż 1997 roku i wynosiły 2700 mieszkań. Wzrosła natomiast liczba izb do 12300 i powierzchnia użytkowa do 246 000 m². Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na rok 2002 zamieszczono w tabeli nr 2.

¹ Raport z wyników Spisów Powszechnych, Województwo Śląskie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2003

Tabela 1. Ludność według płci i grup wieku dla gminy Woźniki²

Ogółem				W wieku							
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym			Wiek poprodukcyjny	Wiek nieustalony	
				Razem (0-17 lat)	W tym 0-14	Razem (18-59/64 lata)	Mobilny (18-44)	Niemobilny (45-59/64 lata)			
W tysiącach											
gm. m-w. Woźniki	9,6	4,8	4,8	2,4	1,8	5,9	3,9	1,9	1,3	0	
m. Woźniki	4,4	2,2	2,4	1,1	0,8	2,8	1,8	0,9	0,6	-	
w. Woźniki	5,2	2,6	2,6	1,3	1,0	3,1	2,1	1,0	0,8	0	

Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane i podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych gminy Woźniki³

Wyszczególnienie	Mieszkania zamieszkane.		Izby w tys.	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Ludność w mieszkaniach w tys.	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
	Ogółem w tys	W tym zam. Stale ^a w tys.				Izb w 1 mieszkaniu	Osób w 1 mieszkaniu	Osób na 1 izbę ^b	1 mieszkania	Na 1 osobę
W mieszkaniach zamieszkałych stale										
Gm. m-w Woźniki	2,7	2,7	12,3	246,0	9,6	4,6	3,56	0,78	91,3	25,5
m. Woźniki	1,2	1,3	5,7	112,7	4,5	4,5	3,56	0,79	89,8	25,1
w. Woźniki	1,5	1,4	6,6	133,3	5,1	4,6	3,56	0,78	92,6	25,9

² Raport z wyników spisów powszechnych, Województwo Śląskie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2003.

³ Raport z wyników spisów powszechnych, Województwo Śląskie, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2003.

2 Założenia wyjściowe programu

Założenia wyjściowe niniejszego programu opierają się zarówno na uwarunkowaniach wynikających z polityki ekologicznej państwa określonej w dokumentach: „*Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*”, „*Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010*”, jak również na uwarunkowaniach wynikających z „*Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego*”, który wyznacza cele i zadania w zakresie zrównoważonego rozwoju na szczeblu wojewódzkim, z „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego*”, który w swojej treści zawiera wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska dla wszystkich gmin stanowiących powiat lubliniecki. Zasadniczym dokumentem pomocnym przy opracowaniu programu jest „*Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Woźniki*”, które wyznacza kierunki rozwoju Gminy.

2.1 Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa

Celem polityki ekologicznej państwa jest stworzenie warunków równowagi pomiędzy aspektami gospodarczego i społecznego rozwoju kraju i wymogami ochrony środowiska. Cel ten może być osiągnięty poprzez zmianę modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki, zastosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania. W dalszej kolejności konieczne jest wprowadzenie procedur mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, czyli oczyszczanie gazów odlotowych, oczyszczanie ścieków, unieszkodliwianie odpadów itp. Aby cele te mogły być realizowane konieczne jest wprowadzenie do polityk sektorowych aspektów ekologicznych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, jak również do strategii i programów rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym.

Realizacja polityki ekologicznej państwa wiąże się przede wszystkim z respektowaniem **zasady zrównoważonego rozwoju** oraz stosowaniem **dobrych praktyk gospodarowania** w strategiach i politykach sektorowych: w energetyce, przemyśle, transporcie, gospodarce komunalnej, budownictwie, rolnictwie, leśnictwie i turystyce.

Podstawowe cele wynikające z polityki ekologicznej państwa w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego i jakości życia ludności zgodnie z VI Programem działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Ochrony Środowiska na lata 2001-2010:

- Wzrost lesistości w Polsce o 30% do 2020r., w perspektywie o 33% do 2050r.;
- Utworzenie europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000;
- Ochrona terenów wodno-błotnych;
- Poprawa czystości wód powierzchniowych: płynących, stojących i morskich;

Zadania konieczne do realizacji powyższych celów:

- Ochrona różnorodności biologicznej;
- Ochrona georóżnorodności;
- Ochrona zasobów wodnych;
- Ochrona przyrody;
- Intensywna edukacja ekologiczna.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki uwzględnia podstawowe założenia polityki ekologicznej państwa, zarówno w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody, jak i zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii oraz poprawy jakości powietrza środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Poniżej zestawiono główne założenia polityki ekologicznej państwa i odpowiadające im założenia Programu Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki.

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody

Polityka ekologiczna państwa	Program Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki
1. Wzrost lesistości w Polsce o 30% do 2020r., w perspektywie o 33% do 2050r	1.1. Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju. 1.2. Ustalanie przeznaczenia gruntów do leśnego zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. 1.3. Wprowadzenie organizacyjnych i ekonomicznych mechanizmów umożliwiających efektywną realizację programu zalesiania.
2. Ochrona terenów wodno-błotnych	2.1. Podjęcie działań w celu zachowania bioróżnorodności przyrody poprzez zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych.
3. Poprawa czystości wód powierzchniowych: płynących, stojących i morskich	3.1. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w małych zakładach produkcyjnych. 3.2. Wspieranie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w wyniku działalności rolniczej. 3.3. Ochrona dorzecza Małej Panwi i Liswarty. 3.4. Rozbudowa, modernizacja i optymalizacja infrastruktury (kanalizacji, wodociągów, oczyszczalni ścieków).
4. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej: utrzymanie lub przywrócenie do właściwego stanu różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz zwiększenie powierzchni obszarów chronionych do poziomu 1/3 terytorium Polski	4.1. Podjęcie działań w celu zachowania bioróżnorodności przyrody poprzez zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych. 4.2. Objęcie ochroną obszarów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony 4.3. Utrzymanie istniejących pomników i rezerwatów przyrody objętych ochroną 4.4. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz organizowanie ruchu turystycznego. 4.5. Stosowanie ograniczeń i wymogów w granicach Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” wraz z Otuliną. 4.6. Współpraca z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego "Lasy nad Górną Liswartą" w zakresie edukacji przyrodniczej. 4.7. Edukowanie młodzieży poprzez rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

5. Ochrona zasobów gleb użytkowanych przyrodniczo przed ich wyłączeniem z tego użytkowania, ochrona gleb przed erozją, dewastacją fizyczną i zanieczyszczeniem chemicznym; - Rekultywacja gleb zdegradowanych - Utrzymanie lub przywrócenie na terenach rolniczych jakości gleb odpowiedniej do zdrowej produkcji roślinnej.	5.1 Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi 5.2 Przeprowadzanie rekultywacji na terenach poeksploatacyjnych oraz niekorzystnie przekształconych poprzez przywrócenie gruntom wartości użytkowych lub przyrodniczych. 5.3 Zapobieganie degradacji i dewastacji gruntów rolnych poprzez właściwe ich wykorzystanie w kierunku rolnym przy uwzględnieniu klas bonitacji.
6. Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych	6.1. Przedsięwzięcie działań prowadzących do kompleksowego wykorzystania eksploatowanych złóż, w tym kopalin towarzyszących. 6.2. Współpraca organów administracji publicznej w celu tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem przyszłościowej eksploatacji złóż udokumentowanych. 6.3. Eliminowanie zagrożeń dla GZWP wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami. 6.4. Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody.

2. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.

Polityka ekologiczna państwa	Program Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki
1. Racjonalizacja zużycia wody poprzez ograniczenia zużycia wody z ujęć podziemnych.	1.1. Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody. 1.2. Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi. 1.3. Określenie stref ochronnych dla istniejących ujęć wodnych.
2. Wprowadzenie systemu kontroli wodochłonności produkcji w formie obowiązku rejestracji zużycia wody do celów przemysłowych i rolniczych w przeliczeniu na jednostkę produkcji.	2.1 Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem wykorzystania. 2.2 Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych.
3. Zmniejszenie energochłonności gospodarki poprzez stosowanie energooszczędnych technologii.	3.1. Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych. 3.2. Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych.
4. Zmniejszenie materiałochłonności gospodarki poprzez wprowadzenie technologii niskoodpadowych oraz recykling tj. ponowne użycie niektórych części mechanizmów i maszyn	Szczegółowa analiza przedmiotowej kwestii zostanie przedstawiona w planie gospodarki odpadami
5. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	5.1 Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych. 5.2 Odbudowanie stawów lub jednego zbiornika wodnego w celu zmniejszenia i wyrównania ewentualnej fali powodziowej w dolnym biegu potoku Ligockiego. 5.3 Przeprowadzenie właściwej konserwacji istniejących urządzeń melioracyjnych, w celu przeciwdziałania

	ich postępującemu niszczeniu (min. w Psarach). 5.4 Utrzymanie czystego koryta rzeki Łana i zlikwidowanie w jego dnie kamiennych nanosów pod mostami w mieście Woźniki w celu obniżenia skutków powodzi. 5.5 Egzekwowanie prowadzenia właściwego zarządzania gospodarką wodną na zbiornikach w okresie zagrożenia powodziowego. 5.6 Niedopuszczenie do wyznaczania nowych terenów pod zabudowę w sferach bezpośredniego zagrożenia powodziowego.
--	---

3. Poprawa jakości powietrza środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Polityka ekologiczna państwa	Program Ochrony Środowiska gminy Woźniki
I. Jakość wód	
1. Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym poprzez modernizację, rozbudowę, budowę oczyszczalni ścieków.	1.1 Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków do 650 m³/d, budowa oczyszczalni zbiorczej o wydajności 500 m³/d na granicy Psar i Piasku, oraz oczyszczalni zbiorczej 200 m³/d w rejonie miejscowości Pakuły. 1.2 Budowa oczyszczalni indywidualnych (zamiast szamb) na obszarach o rozproszonej zabudowie.
2. Ograniczenie zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich, wiejskich, przemysłowych	2.1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie śródmieścia, całości miasta Woźniki i wsi Ligota Woźnicka.
II. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	
1. Zmniejszenie skali narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu w szczególności komunikacyjnego	1.1. Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki. 1.2. Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie wzdłuż dróg uciążliwych ekranów przeciwakustycznych oraz pasów zieleni. 1.3. Wspieranie technologii zmniejszających poziom hałasu w otoczeniu zakładów produkcyjnych. 1.4. Monitorowanie poziomu hałasu w jednostkach gospodarczych.
2. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem.	2.1. Uwzględnianie na etapach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływu lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska.

III. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	
1. Poprawa stanu powietrza atmosferycznego oraz uzyskanie norm emisji, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej.	1.1 Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii. 1.2 Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych. 1.3 Termomodernizacja budynków oraz propagowanie spalania węgla w atestowanych piecach. 1.4 Modernizacja lokalnych kotłowni poprzez Instalowanie kotłów na groszek i miał.
2. Opracowanie jednolitego systemu zbierania, opracowywania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza w układzie administracyjnym.	2.1. Wdrożenie systemu REMAS uwzględniającego stworzenie systemu SOZAT – REMA - GMINA
IV. GOSPODARKA ODPADAMI	
1. Pełne wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia o odpadach oraz rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy. 2. Zwiększenie poziomu odzysku (w tym recykling) odpadów przemysłowych poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat za korzystanie ze środowiska. 3. Stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi zapewniającej wzrost odzysku zmniejszającego ich masę unieszkodliwianą przez składowanie co najmniej o 30 % do 2006 r. i o 75 % do 2010 r. (w stosunku do roku 2000). 4. Zbudowanie – w perspektywie 2010 r. - krajowego systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.	Szczegółowa analiza przedmiotowej kwestii zostanie przedstawiona w planie gospodarki odpadami

Polityka ekologiczna państwa precyzuje najważniejsze limity krajowe związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Polityka ekologiczna państwa nie precyzuje limitów regionalnych, ze względu na brak dostatecznych podstaw planistycznych. Cytowane poniżej limity należy traktować jako wielkości orientacyjne, przeznaczone do porównań międzyregionalnych, do porównań tempa realizacji celów polityki ekologicznej poszczególnych powiatów z tempem realizacji tej polityki na szczeblu państwa.

Zestawienie limitów krajowych oraz działania w kierunku ich spełnienia na terenie gminy Woźniki sprecyzowane w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki

Polityka ekologiczna państwa (limity krajowe)	Program Ochrony Środowiska dla gminy Woźniki
Do 2010 r. działania mające na celu racjonalne wykorzystanie wody powinny przynieść w skali kraju zmniejszenie jednostkowego zużycia wody do celów przemysłowych, w stosunku do 1990 roku – o 50 %, surowców ze źródeł pierwotnych o 40 %.	1. Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych. 2. Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem wykorzystania. 3. Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi.
Pełna likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych.	1. Wspieranie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w

	wyniku działalności rolniczej.
	2. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w małych zakładach produkcyjnych.
Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do 1990 r. , z przemysłu o 50 %, z gospodarki komunalnej (z miast i osiedli wiejskich) o 30 % i ze spływu powierzchniowego o 30 %.	1. Wsparcie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód pochodzących z działalności rolniczej.
Ograniczenie emisji pyłów o 75 %, dwutlenku siarki o 56 %, tlenków azotu o 31 %, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4 % i amoniaku o 8 % w stosunku do 1990 roku.	1. Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii. 2. Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych. 3. Termomodernizacja budynków oraz propagowanie spalania węgla w atestowanych piecach. 4. Modernizacja lokalnych kotłowni poprzez instalowanie kotłów na groszek i miał. 5. Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki. 6. Wprowadzenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza, w tym również dotyczących systemów ogrzewania. 7. Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych.
Dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 roku.	Szczegółowa analiza przedmiotowej kwestii zostanie przedstawiona w planie gospodarki odpadami
Odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50 % papieru i szkła z odpadów komunalnych	

2.2 Uwarunkowania wynikające z programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Program Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego został opracowany na bazie i ścisłym związku z zapisami „Polityki Ekologicznej Państwa” więc nadrzędny cel obu dokumentów jest zbieżny i można go ograniczyć do następującego sformułowania:

„Rozwój województwa, w którym możliwy jest postęp ekonomiczny i społeczny w harmonii z wymogami ochrony środowiska”

Ponadto Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego precyzuje cele długoterminowe dla głównych sektorów gospodarczych województwa, które należy uwzględnić przy precyzowaniu celów na szczeblu powiatowym, a co za tym idzie również na szczeblu gminnym. Cele te muszą być odpowiednio zmodyfikowane w zależności od specyfiki gminy.

Polityka Ekologiczna Państwa zakłada ścisłą integrację polityki ekologicznej z politykami sektorowymi w innych dziedzinach, co wiąże się z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zasady ochrony środowiska powinny zostać uwzględnione w politykach,

programach i strategiach działań w takich sferach gospodarki jak energetyka, rolnictwo, przemysł, transport, gospodarka komunalna, budownictwo i leśnictwo. Dla poszczególnych dziedzin rozwoju województwa sformułowano cele główne zintegrowane z celami środowiskowymi w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.

Wybrane cele długoterminowe w zagadnieniach sektorowych Województwa Śląskiego z uwzględnieniem aspektów ochrony środowiska istotne dla Gminy Woźniki:

✓ **System transportowy:**

Cel ogólny: Poprawa dostępności transportowej województwa poprzez optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury, jak również poprzez modernizację i rozbudowę urządzeń i tras komunikacyjnych oraz poprawę zarządzania systemem.

Cel środowiskowy: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji hałasu.

✓ **Rolnictwo i rozwój terenów wiejskich**

Cel ogólny: Dostosowanie struktur obszarów wiejskich do wymogów UE z uwzględnieniem regionalnego charakteru produkcji rolniczej.

Cel środowiskowy: Minimalizacja wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwój infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich poprzez wprowadzenie zasady dobrej praktyki rolnej, stosowanie naturalnych metod produkcji (rolnictwo ekologiczne).

✓ **Turystyka i rekreacja**

Cel ogólny: Podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez wykorzystanie jego atutów przyrodniczych i kulturowych przy pełnej ich ochronie i rozwój komfortowego zaplecza turystycznego i rekreacyjnego zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Cel środowiskowy: Wspieranie turystyki przyjaznej środowisku min. turystyki pieszej i rowerowej; wspieranie agroturystyki.

✓ **Rozwój terenów miejskich:**

Cel ogólny: Podniesienie jakości życia mieszkańców miast, poprawa estetyki obszarów zurbanizowanych poprzez przebudowę starych zdegradowanych dzielnic i rewitalizację terenów poprzemysłowych.

Cel środowiskowy: zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju miast, między innymi rozwój gospodarki komunalnej i usług o podwyższonym standardzie, jak również ochrona walorów przyrodniczo – krajobrazowych.

2.3 Wytyczne wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Lublinieckiego na lata 2004-2015 zamieszczono wytyczne do sporządzenia programów ochrony środowiska w gminach powiatu lublinieckiego. Poniżej w tabeli zestawiono wytyczne do sporządzenia programu ochrony środowiska dla gminy Woźniki.

Tabela 3. Wytyczne do sporządzenia programu ochrony środowiska dla Gminy Woźniki zdefiniowane w programie ochrony środowiska dla powiatu lublinieckiego.

Gmina: Woźniki	
ZAGADNIENIE	GŁÓWNE DZIAŁANIA
Cel długoterminowy do 2015 r - Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i ich ochrona oraz ochrona wód podziemnych	
Poprawa jakości wód powierzchniowych	- Rozbudowa sieci sanitarnej na terenie śródmieścia miasta Woźniki a w dalszej perspektywie całości miasta i wsi Ligota Woźnicka. - Rozbudowa nowej oczyszczalni ścieków do 650 m³/d, budowa oczyszczalni zbiorczej o wydajności 500 m³/d na granicy Psar i Piasku, oraz oczyszczalni zbiorczej 200 m³/d w rejonie miejscowości Pakuły. - Budowa oczyszczalni indywidualnych – zagrodowych. - Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej na terenach o dużym zagęszczeniu zabudowy, małych działkach. - Zachowanie rowów melioracyjnych odprowadzających wody deszczowej. - Wspieranie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w wyniku działalności rolniczej.
Ochrona ujęć wody pitnej	- Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody. - Eliminowanie zagrożeń dla GZWP wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.
Racjonalizacja wykorzystania wód podziemnych	- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych. - Rozbudowa sieci wodociągowej do Sulowa i poprzez tereny letniskowe spięcie sieci w Śliwie. - Uzbrojenie w sieć wodociągową zabudowy rozproszonej oraz nowe tereny zabudowy. - Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem wykorzystania. - Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi.
Wdrażanie programów ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania suszy	- Odbudowanie stawów lub jednego zbiornika wodnego w celu zmniejszenia i wyrównania ewentualnej fali powodziowej w dolnym biegu potoku Ligockiego. - Właściwa konserwacja istniejących urządzeń melioracyjnych w celu przeciwdziałania ich postępującemu niszczeniu. - Utrzymanie w czystości koryta rzeki Łana i zlikwidowanie w jej dnie kamiennych nanosów pod mostami w mieście Woźniki w celu obniżenia skutków powodzi. - Egzekwowanie prowadzenia właściwego zarządzania gospodarką wodną na zbiornikach w okresie zagrożenia powodziowego. - Nie dopuszczenie do wyznaczania nowych terenów pod zabudowę w sferach bezpośredniego zagrożenia powodziowego.
Cel długoterminowy do 2015 r - Poprawienie jakości powietrza atmosferycznego	
Ograniczenie niskiej emisji z procesów spalania paliw i emisji komunikacyjnej	- Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii. - Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych. - Wprowadzenie działań mających na celu upłynnienie ruchu na drodze wojewódzkiej nr 789 przez budowę obwodnicy północnej miasta Woźniki. - Termomodernizacja budynków. - Tworzenie systemu tras rowerowych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych. - Propagowanie wykorzystania ekologicznych paliw.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów przemysłowych i ciepłowniczych	- Wprowadzenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych technologii ograniczających emisje zanieczyszczeń do powietrza. - Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw. - Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych.
Cel długoterminowy do 2015 r – Zachowanie i wzbogacenie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych	
Ochrona i zrównoważony rozwój zasobów przyrody i jej składników	- Stosowanie ograniczeń i wymogów wynikających z istnienia Parku Krajobrazowego Górnej Liswarty wraz z Otuliną. - Zgodnie z prawem wodnym objęcie ochroną prawną terenów dotychczas jej pozbawionych. - Objęcie ochroną obszarów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony: Torfowisko: „Woźnickie Bagno”, torfowisko „Bagno Bruch”, eutroficzne torfowisko źródłiskowe „Torfowisko pod Grajcem”, polana śródleśna o nazwie „Pełnikowa łąka pod Lubszą”, „Dolina Małej Panwi”. - Utrzymanie istniejących pomników przyrody objętych ochroną. - Zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych. - Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz organizowanie ruchu turystycznego. - Wyznaczenie do zalesienia kompleksów słabych gruntów w północnych i wschodnich rejonach gminy. - Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju”.
Cel długoterminowy do 2015 r - Racjonalne gospodarowanie komponentami litosfery przy minimalizacji antropogenicznych przeobrażeń i degradacji oraz zachowaniu wartości przyrodniczych	
Ochrona powierzchni ziemi i zasobów surowcowych	- Przeprowadzanie rekultywacji na terenach poeksploatacyjnych oraz niekorzystnie przekształconych poprzez przywrócenie gruntom wartości użytkowych lub przyrodniczych. - Zapobieganie degradacji i dewastacji gruntów rolnych poprzez właściwe ich wykorzystanie w kierunku rolnym przy uwzględnieniu klas bonitacji. - Wdrażanie działań zmierzających do ochrony gleb przed erozją poprzez ich właściwe użytkowanie. - Przedsięwzięcie działań prowadzących do kompleksowego wykorzystania eksploatowanych złóż w tym kopalin towarzyszących.
Cel długoterminowy do 2015 r – Minimalizacja wpływu hałasu na środowisko	
Podejmowanie działań w celu eliminacji uciążliwego hałasu	- Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza tereny miast. - Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie wzdłuż dróg uciążliwych ekranów przeciwaustycznych oraz pasów zieleni. - Uwzględnianie na etapach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływu lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska. - Monitorowanie poziomu hałasu w jednostkach gospodarczych.

Cel długoterminowy do 2015 r - Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w tym zwiększenie ich odzysku oraz unieszkodliwianie pozostałych	
Wdrożenie programu kompleksowej gospodarki odpadami	- Rozwiązanie kwestii gospodarki odpadami dla poszczególnych gmin powiatu zostanie szczegółowo omówione w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Lublinieckiego.
Cel długoterminowy do 2015 r - Monitoring opłat za korzystanie ze środowiska	
Wdrażanie systemu REMAS	- Wdrożenie oprogramowania zapewniającego szybki dostęp do publicznie dostępnych rejestrów decyzji i pozwoleń. - Zbudowanie systemu wymiany informacji na linii Urząd Marszałkowski – powiat – gmina. - Aktualizacja bazy danych podmiotów i osób fizycznych zobowiązanych do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. - Wdrożenie systemu monitorowania założonych do realizacji celów i zadań uszczegółowionych w Programie Ochrony Środowiska.
Cel długoterminowy do 2015 r - Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej oraz wzrost świadomości społeczeństwa w tematyce ochrony środowiska	
Wdrożenie systemu informowania społeczeństwa w zakresie tematyki ochrony środowiska	- Szkolenie nauczycieli szkół wszystkich szczebli w zakresie metodyki i realizacji edukacji ekologicznej; - Organizowanie szkoleń dla pracowników administracji samorządowej, przedsiębiorstw; - Organizowanie kampanii edukacyjnej dla społeczeństwa (broшуry informacyjne, ulotki, sympozja, prelekcje); - Pilotowanie programów informujących rolników o zasadach prowadzenia rolnictwa ekologicznego i gospodarstw agroturystycznych; - Wspieranie rozwoju edukacji ekologicznej poprzez popularyzowanie konkursów o tematyce ekologicznej;

2.4 Uwarunkowania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Woźniki

Głównym celem strategicznym rozwoju gminy Woźniki do 2015 roku jest:

„Stworzenie warunków bytowych i podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców”.

Realizacja tak postawionego celu możliwa jest poprzez realizację następujących celów składowych:

- ✓ Rozwinięta infrastruktura i sieć drogowa w oparciu o planowaną autostradę i węzeł komunikacyjny;
- ✓ Rozwinięta przedsiębiorczość i małe bezrobocie;
- ✓ Nowoczesne rolnictwo dostosowane do wymogów unijnych;
- ✓ Rozwinięta sieć usługowa i obsługi rolnictwa;
- ✓ Rozwinięta edukacja;
- ✓ Zachowane walory środowiska naturalnego i kulturowego;
- ✓ Rozwinięte funkcje rekreacyjno –wypoczynkowe;

W zakresie ochrony środowiska Strategia Rozwoju Przestrzennego do 2015 roku zakłada:

- 1. Budowę oczyszczalni i sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej i uzupełnienie sieci wodociągowej, a w dalszym etapie budowę sieci gazowej:**
 - Rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Woźnikach.
 - Budowę oczyszczalni ścieków w Piasku - Psarach z siecią kanalizacyjną obsługującą także Babienicę i Lubsze.
 - Budowę oczyszczalni w Kamińskich Młynach – Pakułach z siecią kanalizacyjną obejmującą także Hutę Karola i Kamienicę.
 - Rozbudowę oczyszczalni ścieków w Woźnikach (II etap) z rozbudową sieci kanalizacyjnej obejmującą w Woźnikach także Ligotę Woźnicką.
 - Budowę oczyszczalni indywidualnych – zagrodowych z uwagi na rozproszenie zabudowy i koszty.
 - Uzupełnienie sieci kanalizacji deszczowej na terenach zabudowanych.
 - Doprowadzenie sieci wodociągowej do Sulowa i nowej zabudowy.

- 2. Zabezpieczenie możliwości upłynnienia ruchu przelotowego związanego z planowaną autostradą i modernizacją dróg lokalnych.**
 - Zabezpieczenie terenu pod planowaną autostradę A1.
 - Upłynnienie ruchu na drodze wojewódzkiej Nr 789 przez budowę obwodnicy północnej miasta Woźniki od skrzyżowania ul. Koziegłowskiej z Młyńską do węzła 2 poziomowego na autostradzie i wzdłuż byłej linii kolejowej do Lubszy z obejściem po północnej stronie wsi Piasek.
 - Upłynnienie przebiegu trasy Cynków – Siewierz w ciągu ul. Ogrodowej.
 - Sukcesywne odtworzenie i utwardzanie dróg i ulic lokalnych.

- 3. Preferowanie tworzenia gospodarstw większych, specjalistycznych i ekologicznych produkujących zdrową żywność w rejonach najmniejszych skażeń, poza zasięgiem wpływu głównych tras komunikacyjnych.**

- 4. Zharmonizowanie produkcji rolnej z ochroną środowiska przyrodniczego, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i ochrony wartości kulturowych.**
 - Wyznaczenie do zalesienia kompleksów słabych gruntów w północnych i wschodnich rejonach gminy.
 - Zminimalizowanie niekorzystnego wpływu na środowisko projektowanej autostrady przez wprowadzenie urozmaiconych krajobrazowo pasów ochronnych.
 - Objęcie polityką ochronną wartościowych zespołów krajobrazowych użytków ekologicznych i pomników przyrody, zabytków, starych zespołów zabudowy i stref archeologicznych.

- 5. Rozwój bazy turystycznej – wypoczynkowej – zabudowy letniskowej i agroturystyki.**
 - Poszerzenie terenów zabudowy letniskowej w Niwach i Śliwie.
 - Propagowanie i wspieranie wszelkich form wypoczynku w sezonie letnim takich jak: obozy, kolonie, wczasy pod gruszą.
 - Propagowanie i wspieranie agroturystyki.

3 Stan zanieczyszczenia środowiska

Informacje na temat stanu środowiska naturalnego na terenie gminy pochodzą głównie z dokumentacji uzyskanej z Urzędu Miejskiego Woźniki, a w szczególności ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Woźniki – Ocena Stanu i Funkcjonowania Środowiska Przyrodniczego z marca 2000r. oraz z raportu „Stan Środowiska w Województwie Śląskim w 2001 roku”⁵, który został opracowany w zgodzie z wynikami badań i kontroli, przeprowadzonych w 2001 r. Dokument ten powstał na oparciu o standardy jakości środowiska obowiązujące w 2001 r. (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2001r. Wprowadzanie do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych (Dz. U. 2001r., Nr 87, poz. 957) i uwzględnia przepisy w dziedzinie ochrony środowiska obowiązujące w Unii Europejskiej.

3.1 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy są emitory zlokalizowane poza granicami gminy w Miasteczku Śląskim, Tarnowskich Górach, Kaletach oraz na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Lokalnie źródłem emisji gazowej i pyłowej są paleniska gospodarstw domowych i kotłowni zakładów produkcyjno-usługowych. Na terenie gminy stosowane jest ogrzewanie olejowe (mało ekonomiczne) oraz ogrzewanie groszkiem lub miałem w piecach ekologicznych. W ogromnej większości nadal jednak stosuje się ogrzewanie węglowe. Ze względu na niewielką ilość pojemników na odpady plastikowe oraz brak świadomości ekologicznej mieszkańców w gminie w dużej ilości odpady tego rodzaju są spalane w prywatnych domostwach powodując zanieczyszczenie powietrza zwłaszcza przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych.

Gmina Woźniki znajduje się w zasięgu oddziaływania metali ciężkich w pyłe opadającym pochodzącym z Huty Cynku w Miasteczku Śląskim (ołów, kadm, cynk) oraz z zakładów przemysłowych w Tarnowskich Górach (cynk)⁶.

Zgodnie z wynikami badań wykonanych przez WSSE w Częstochowie zanieczyszczenie powietrza obrazują następujące wskaźniki:

- **Wielkość opadu pyłu** w Woźnikach (jeden na terenie gminy punkt pomiarowy) – 83,6 g/m²/r co stanowiło 41,8 % wartości dopuszczalnej. Na przełomie lat wielkość opadu pyłu wskazuje na tendencję spadkową.
- **Opad ołowiu w 1996 roku** – na terenie gminy poniżej 50 mg/m²/r przy normie 100 mg/m²/r.
- **Opad kadmu w 1996 roku** – 1 mg/m²/r przy normie 10 mg/m²/r.
- **Opad cynku w 1996 roku** – na terenach położonych na południe od miejscowości Sośnica, Dyrdy, Woźniki i Gniadów opad cynku wynosił 100-250 mg/m²/r. Natomiast na terenach położonych na północ od ww. miejscowości, poniżej 100 mg/m²/r.

⁵Stan środowiska w województwie śląskim w 2001r., Wojewoda Śląski, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2002r.

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Woźniki, Ocena stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego, Częstochowa, marzec 2000.

Zawartość ołowiu, kadmu i cynku w powietrzu ulega zmniejszaniu na przełomie lat jednak w znacznie mniejszym stopniu niż opad pyłu.

Wartości charakteryzujące stopień zanieczyszczenia powietrza (opad cynku, ołowiu, kadmu, cynku, opad pyłu) pochodzą z 1996 r, są to jednak jedyne dane jakie udało się uzyskać, gdyż w późniejszym czasie badań opadu metali ciężkich i pyłu nie przeprowadzono.

Dodatkowym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest komunikacja. Duże natężenie ruchu na trasie Lubliniec – Woźniki powoduje emisję spalin do powietrza oraz stanowi źródło hałasu.

Raport „Stan Środowiska na terenie województwa śląskiego w 2001r.” nie zawiera danych o stanie powietrza atmosferycznego w rozbiciu na gminy. Raport obejmuje jedynie dane dotyczące całego powiatu lublińskiego, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Parametry charakteryzujące zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w 2001r. na terenie powiatu lublińskiego⁷

Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza w 2001r w Powiecie Lublińskim				
Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem	45,9 tyś. Mg			
Emisja zanieczyszczeń pyłowych	0,27 tyś. Mg			
Emisja zanieczyszczeń gazowych bez CO ₂	0,8 tyś. Mg			
Zmiana zanieczyszczeń NO _x i SO ₂ na przełomie 1996-2001 r w Powiecie Lublińskim				
Związek	1996 r.	2001 r.		
SO ₂	21 µg/m ³	5 µg/m ³		
NO _x	17 µg/m ³	21 µg/m ³		
Średnie stężenia roczne i 98-percentyl pyłu zawieszonego, SO ₂ i NO ₂ w 2001r. w Powiecie Lublińskim				
Związek	S [µg/m ³]	D [µg/m ³]	S ₉₈ [µg/m ³]	D ₂₄ [µg/m ³]
Pył zawieszony PM	39	50	124	125
Dwutlenek siarki	5	40	23	150
Dwutlenek azotu	21	40	51	150

Legenda:

S – stężenie średnie roczne [µg/m³];

D – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [µg/m³],

S₉₈ – 98-percentyl rozkładu stężeń 24 –godzinnych w ciągu całego roku (stężenie 24-godzinne nie przekroczone przez 98% czasu rocznego [µg/m³];

D₂₄ – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu stężeń 24-godzinnych. [µg/m³].

⁷ Stan środowiska w województwie śląskim w 2001r., Wojewoda Śląski, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2002r.

3.2 Gospodarka wodno-ściekowa

3.2.1 Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Woźniki leży w dorzeczu rzeki Warty. Sieć rzeczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta i stanowią ją w środkowej i południowej części rzeka Mała Panew wraz z dopływami (Babieniczka, Ligocki Potok, Łana ze źródłami w progu Woźnickim), a w północnej części rzeka Kamieniczka oraz górny odcinek rzeki Liswarty, która bierze początek na terenie gminy. Linia grzbietową progu Woźnickiego przebiega główny dział wodny gminy II-go rzędu, który oddziela dorzecze rzeki Warty od dorzecza Małej Panwi. Lokalnie przez teren gminy przebiegają działy wodne III-go rzędu.

Na obszarze gminy nie ma zbiorników wód powierzchniowych, oprócz niewielkich oczek wodnych znajdujących się na terenie lasów państwowych oraz zalanych wodą glinianek w miejscowości gminnej Woźniki.

Według badań wykonanych w ramach monitoringu krajowego i regionalnego wód płynących wykonanych między innymi przez WIOŚ w Częstochowie, których wyniki zawiera raport „Stan Środowiska w województwie śląskim”⁸ stopień zanieczyszczenia rzeki Małej Panwi jest znaczny. Zgodnie z klasyfikacją pełną na całej długości rzeki stan wody w rzece klasyfikuje się na wodę ponad normatywnie zanieczyszczoną lub na odcinku od źródeł do miejscowości Brusiek wodę III klasy czystości. Klasyfikacja bakteriologiczna nie odbiega od klasyfikacji ogólnej. Pod względem ilości związków biogennych wody Małej Panwi w większości stanowią wody III klasy czystości lub non. W porównaniu z poprzednimi latami stan wody w rzece Mała Panew poprawił się na odcinku początkowym (od źródła do miejscowości Brusiek) pod względem bakteriologicznym, z wód pozaklasowych na wodę III klasy czystości oraz pod względem fizykochemicznym z wody poziomu klasy III na wodę II klasy czystości.

Tabela 5. Stan zanieczyszczenia rzeki Mała Panew w 2001 r. na terenie gminy Woźniki. Według klasyfikacji metodą Nesmeraka W =90 (klasyfikacja według poszczególnych oznaczeń fizykochemicznych)

Rzeka, długość badana Nazwa przekroju pomiarowo-kontrolnego	Klasyfikacja na podstawie poszczególnych oznaczeń fizykochemicznych					
	Tlen	BZT ₅ , ChZT utlenial.	Związki biogenne bez NO ₃	Związki mineralne	Metale ciężkie	Zawiesina
Od źródła do m. Miotek, powyżej Kalet	I	II	II	I	I	I

Tabela 6. Stan zanieczyszczenia rzeki Mała Panew w 2001 r. na terenie gminy Woźniki Według klasyfikacji metodą Nesmeraka W =90 (klasyfikacja według oznaczeń)

Rzeka, długość badana Nazwa przekroju pomiarowo-kontrolnego	Klasyfikacja według oznaczeń			
	Fizykochemiczne bez związków biogennych	Fizykochemiczne	Bakteriologiczne	Klasyfikacja pełna
Od źródła do m. Miotek, powyżej Kalet	II	II	III	III

Na terenie gminy początek bierze rzeka Liswarta. Na całej długości w 2001 roku, podobnie jak rok wcześniej rzeka prowadziła wody III klasy czystości, o czym zdecydowała bakteriologia.

⁸ Stan środowiska w województwie śląskim w 2001r., Wojewoda Śląski, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2002r.

Tabela 7. Stan zanieczyszczenia początkowego odcinka rzeki Liswarty w roku 2001. Według klasyfikacji metodą Nesmeraka W =90 (klasyfikacja według oznaczeń).

Rzeka, długość badana Nazwa przekroju pomiarowo-kontrolnego	Klasyfikacja według oznaczeń			
	Fizykochemiczne bez związków biogennych	Fizykochemiczne	Bakteriologiczne	Klasyfikacja pełna
Od źródła do M. Boronów, most drogowy	III	III	III	III

Tabela 8. Stan zanieczyszczenia początkowego odcinka rzeki Liswarty na całej długości w 2001r. Według klasyfikacji metodą Nesmeraka W =90 (klasyfikacja według poszczególnych oznaczeń fizykochemicznych).

Rzeka, długość badana Nazwa przekroju pomiarowo-kontrolnego	Klasyfikacja na podstawie poszczególnych oznaczeń fizykochemicznych					
	Tlen	BZT ₅ , ChZT Utlenialność	Związki biogenne bez NO ₂	Związki mineralne	Metale ciężkie	Zawiesina
Od źródła do M. Boronów, most drogowy	I	II	III	I	I	III

Według klasyfikacji na podstawie poszczególnych oznaczeń fizykochemicznych wody w początkowym odcinku rzeki Liswarty pod względem zawartości tlenu, związków mineralnych i metali ciężkich stanowią wody I klasy czystości. Ze względu na ilość naniesionej zawiesiny wody te stanowią III klasę czystości, natomiast ze względu na BZT₅, ChZT i utlenialność – II klasę czystości.

Brak punktów kontrolno – pomiarowych na pozostałych ciekach (rzeka Kamieniczka oraz dopływy rzeki Mała Panew) uniemożliwia pełną ocenę stanu zanieczyszczenia wód płynących na całym obszarze gminy.

3.2.2 Wody podziemne

3.2.2.1 Charakterystyka wód podziemnych

Teren gminy Woźniki obejmują trzy pietra wodonośne:

- ✓ Triasowe
- ✓ Jurajskie
- ✓ Czwartorzędowe

Triasowe piętro wodonośne składa się z kilku poziomów wodonośnych, przy czym użytkowym poziomem jest poziom związany z utworami triasu środkowego (wapień muszlowy) i triasu dolnego (ret). Triasowe piętro wodonośne ma następujące cechy:

- ✓ zbudowane jest z wapieni i dolomitów; traktowane są jak jeden kompleks wodonośny zwany serią wodonośną triasu;
- ✓ wody kompleksu występują na głębokościach rzędu 10-190 m i charakteryzują się dobrą jakością (klasa Ib, II);
- ✓ jest dobrze izolowany utworami ilastymi triasu górnego;
- ✓ miąższość warstwy nie przekracza 100 m, lokalnie 190 m;
- ✓ uzyskiwane wydajności są rzędu kilku, kilkudziesięciu m³/h;

- ✓ na poziomie tym zlokalizowane są ujęcia wody pitnej (ujęcie w Bibieli, ujęcia w Woźnikach);

Podrzędny poziom wodonośny w utworach triasu górnego (wapienie, piaskowce) występuje na głębokości kilku, kilkunastu m, a wydajność wynosi kilkanaście m³/h. Wodonośny kompleks triasowej serii węglanowej spełnia kryteria Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Jurajskie piętro wodonośne obejmuje poziom wodonośny dolnojurajski i posiada następujące cechy:

- ✓ stanowi poziom użytkowy w północno -wschodniej części gminy;
- ✓ wody występują na głębokości ok. 30 m;
- ✓ wydajności nie przekraczają kilkunastu m³/h;

Czwartorzędowe piętro wodonośne obejmuje poziom wodonośny związany z piaskami i osadami piaszczysto-żwirowymi i charakteryzuje się następującymi cechami:

- ✓ miąższość utworów czwartorzędowych jest bardzo zmienna i waha się od 1 m do kilkunastu metrów;
- ✓ wydajności osiągają kilka m³/h;

3.2.2.2 Źródła zanieczyszczenia wód podziemnych

Zasoby wód podziemnych ulegają systematycznemu zmniejszaniu się, a zwierciadła tych wód obniżaniu się wskutek eksploatacji oraz zmian infiltracji wód opadowych z powodu antropogenicznych przeobrażeń powierzchni terenu.

Potencjalne źródła zanieczyszczenia wód podziemnych:

- ✓ Rozległy drenaż powstały w wyniku eksploatacji, w zasięgu którego znalazły się ciekły powierzchniowe (poziom wodonośny triasowy).
- ✓ Nadmierne stosowanie nawozów przekraczające bieżące potrzeby oraz pojemność sorbcyjną gleb.
- ✓ Zwiększone zużycie środków ochrony roślin w rejonach intensywnych upraw (Woźniki).
- ✓ Postępująca urbanizacja obszaru gminy, powodująca wzrost zводociągowanych obszarów zabudowanych, pozbawionych kanalizacji sanitarnej.
- ✓ Nieczystości usuwane do przydrożnych rowów, systemu melioracyjnego, do kanalizacji deszczowej lub rozlewane na łąki i pola uprawne.
- ✓ Fermy hodowlane szczególnie w systemie bezściółowym.
- ✓ Emitowane zanieczyszczenia pyłowe i gazowe.
- ✓ Obiekty obrotu produktami naftowymi.
- ✓ Oczyszczalnie ścieków.
- ✓ Substancje niebezpieczne, które dostają się do wód w wyniku awarii przewożących je pojazdów.
- ✓ Spływy powierzchniowe i roztopowe z dróg.

Obszar występowania wód głębszych wymagających najwyższej ochrony wprowadza ograniczenia dla użytkowania poprzez dostosowanie działalności istniejących podmiotów do obowiązujących wymogów ochrony środowiska oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej i odpadowej.

3.2.3 Zaopatrzenie w wodę

Według danych z narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań na rok 2002⁹ na terenie gminy Woźniki na 2,7 tysiąca mieszkań 2,7 tysiąca mieszkań wyposażone są w instalacje wodociągowe. Szczegółowe dane dotyczące stopnia zwodociągowania gminy Woźniki w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu lublinieckiego znajdują się poniżej w tabeli.

Tabela 9 Mieszkania zamieszkane według wyposażenia w sieci wodociągowe na terenie powiatu lublinieckiego z wyróżnieniem gminy Woźniki.

GMINA	LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM [TYS.]	LICZBA MIESZKAŃ WYPOSAŻONA W WODOCIAĞ RAZEM [TYS.]	LICZBA MIESZKAŃ WYPOSAŻONA W WODOCIAĞ W TYM Z SIECI [TYS.]
Powiat lubliniecki	21,5	20,9	17,6
Gm.m. Lubliniec	7,4	7,3	6,9
Gm.w. Boronów	0,9	0,9	0,8
Gm.w. Ciasna	1,9	1,9	1,7
Gm.w. Herby	2,0	1,9	1,8
Gm.w. Kochanowice	1,7	1,6	1,5
Gm.w. Koszęcin	3,2	6,1	2,9
Gm.w. Pawonków	1,7	1,6	1,5
Gm.m-w. Woźniki	2,7	2,7	2,4
M. Woźniki	1,2	1,3	1,1
w. Woźniki	1,5	1,4	1,3

W gminie Woźniki¹⁰ z sieci wodociągowej obecnie korzysta 100% mieszkańców miasta i ok. 99% terenów wiejskich. Sieć wodociągowa, która obejmuje miasto i przyległe tereny wiejskie zasilana jest z ujęć w Woźnikach o wydajności 180 m³/h, w Psarach 122 m³/h, w Lubszy 15 m³/h, w Pakułach 40 m³/h, Dąbrowie Małej 5 m³/h. Natomiast wieś Dyrdy i Sośnica zasilane są z wodociągu w oparciu o ujęcia w rejonie Miotek- Bibiela. Sieć wodociągowa stanowi 112 km i 2 266 przyłączy.

Istotnym problemem związanym z ujęciem wody w Woźnikach jest jej zła jakość. Woda ta wykazuje na dużą zawartość żelaza, co wpływa na walory smakowe. Podobny problem został rozwiązany na ujęciu w Psarach poprzez zainstalowanie systemu filtracji. O podobnym rozwiązaniu należałoby pomyśleć na ujęciu w Woźnikach w celu poprawy jakości wody.

⁹ Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo śląskie, Urząd statystyczny w Katowicach, Katowice, lipiec 2003.
¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Woźniki, Zarząd miasta Woźniki

3.2.4 Kanalizacja deszczowa i sanitarna

Kanalizacja deszczowa obejmuje tereny miejskie w Woźnikach, którą woda deszczowa odprowadzana jest do rzeki Łany lub jej dopływów. Częściowo kanalizacja deszczowa przyjmuje ścieki sanitarne i spełnia również rolę kanałów ogólnospławnych. kanały deszczowe zlokalizowane są również poza terenem miasta Woźniki m.in. w miejscowościach Ligota Woźnicka, Psary, Babienica, Lubsza i Kamienica. Aktualnie nie ma dokładnej inwentaryzacji sieci kanalizacji deszczowej, istnieje tylko część jej projektów.

Oczyszczalnie ścieków.

- Miejska oczyszczalnia ścieków komunalnych w Woźnikach o przepustowości $Q_{sr} = 350 \text{ m}^3/\text{d}$ (przepustowość docelowa $Q_{sr} = 650 \text{ m}^3/\text{d}$).
 - Planowana do budowy mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Psarach.
 - W I etapie przepustowość $Q_{sr} = 200 \text{ m}^3/\text{d}$;
 - W II etapie przepustowość $Q_{sr} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$
 - Zakłady Mięsne „JANDAR” w Woźnikach posiadają oczyszczalnię ścieków w końcowej fazie budowy. Dotychczas Zakłady „JANDAR” posiadały podczyszczalnię typu ECOLO – CHIEF. Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane były do rowu L-II.
- Oczyszczalnia przyzakładowa Ośrodka Rehabilitacyjno-Wczasowego, Zespołu Hotelowo - Restauracyjnego w Woźnikach – Czarny Las.

3.3 Gospodarka odpadami

Obecny stan gospodarki odpadami kompleksowo zostanie omówiony w Planie gospodarki odpadami dla gminy Woźniki.

W niniejszym programie zasygnalizowano podstawowe zagadnienia w tej dziedzinie, min. informacje dotyczące ilości odpadów komunalnych pozyskanych z terenu gminy w 2003 r. przez firmy świadczące usługi w zakresie gospodarowania odpadami, dane dotyczące ilości odpadów pozyskanych w selektywnej zbiórce odpadów w 2002 r. oraz informacje związane z ilością odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne wytworzone przez zakłady produkcyjne prowadzące działalność na terenie gminy.

Odpady komunalne

Odpady stałe są zbierane do kontenerów i pojemników, a następnie wywożone przez firmy świadczące usługi w zakresie gospodarowania odpadami i składowane na składowiskach odpadów poza terenem gminy (składowisko Częstochowa – Sobuczyna, składowisko Pyskowice).

Zakład Usług Komunalnych „KOMBUD” Psary w 2003 roku zebrał z terenu gminy **706 t** odpadów komunalnych, natomiast **firma RETHMANN – MPKG SP. z o.o. Tarnowskie Góry** **140 t** odpadów komunalnych.

Powyższe dane pochodzą od firm świadczących usługi w zakresie gospodarowania odpadami.

Na terenie gminy nie występuje czynne składowisko odpadów, znajduje się natomiast składowisko nefunkcjonujące. Składowisko to nie posiadało zabezpieczenia ani podłoża, ani ścian i nie miało prowadzonego monitoringu, w związku z czym zostało zamknięte.

W 2002 r. z terenu gminy Woźniki pozyskano w selektywnej zbiórce 15,50 Mg/rok odpadów, w tym szkła – 13,90 Mg/rok i tworzyw sztucznych w ilości – 1,60 Mg/rok.¹¹ Selektywną zbiórkę odpadów komunalnych z terenu gminy prowadzi jednak tylko firma RETHMANN – MPKG Sp. z o.o. Tarnowskie Góry. Odpady w postaci szkła i plastiku zbierane są w pojemnikach 2,5 m³. Okresowo prowadzi się zbiórkę makulatury i złomu przez młodzież szkolną. Natomiast Zakład Usług Komunalnych „KOMBUD” w Psarach zbiera odpady nieseleccionowane z pojemników umieszczonych na prywatnych posesjach.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne.

Zgodnie z danymi ze Starostwa Powiatowego w Lublińcu na terenie Gminy Woźniki funkcjonują Zakłady Mięsne „Jandar” Sp. z o.o., które wytwarzają odpady niebezpieczne w ilości 0,6005 Mg/rok (dane z 2002r. Starostwo Powiatowe w Lublińcu). Do odpadów tych należą baterie i akumulatory ołowiowe (0,600 Mg/ rok) i zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy (0,005 Mg/rok). Zakład ten posiada decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, gdyż rocznie produkuje powyżej 0,1 tony odpadów niebezpiecznych (Dz. U. 2001r., nr 62, poz. 628, Art. 17).

3.4 Środowisko przyrodnicze

O walorach środowiska przyrodniczego na terenie gminy Woźniki decyduje w szczególności położenie gminy w dolinach rzek Mała Panew, Kamieniczka, Potok Ligocki i Łany oraz położenie gminy w granicach (na granicy) Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Ponadto gmina charakteryzuje się obecnością terenów cennych pod względem różnorodności gatunkowej roślin torfowych i bagiennych oraz stanowisk roślin rzadkich i chronionych. Dodatkowym atutem jest położenie gminy na terenie triasowego kompleksu wodonośnego, który spełnia kryteria Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP). Na terenie gminy znajduje się część Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, co wiąże się z zakazem lokalizacji na tym terenie inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi.¹²

3.4.1 Rzeźba terenu

Gmina Woźniki położona jest:¹³

- w Podprovincji Wyżyna Śląsko - Krakowska,
- w makroregionie Wyżyna Wieluńsko - Woźnicka (mezoregion próg Woźnicki i Obniżenie Liswarty i Prosny),
- w makroregionie Wyżyna Śląska (mezoregion Próg Tarnogórski),
- w makroregionie Nizina Śląska (mezoregion Równina Opolska).

Charakterystyka poszczególnych mezoregionów:

- **Próg Tarnogórski** – stanowi południowy fragment gminy, zbudowany z wapieni i dolomitów wapienia muszlowego (trias środkowy) przykrytych utworami czwartorzędowymi.
- **Obniżenie Małej Panwi**
 - wschodnia część Równiny Opolskiej,

¹¹ Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego. Załączniki, Katowice 2003.

¹² Ustawa o Ochronie Przyrody, tekst jednolity z dnia 16 października 1991 r. (Art. 26a pkt 1).

¹³ J. Kondracki 1980r

- zbudowane z mało odpornych ilów i iłołupków kajpru,
- w osi „Obniżenia” płynie rzeka Mała Panew,
- rzeźba terenu monotonna,
- stanowi rozległe zalesione powierzchnie rozcięte dolinami rzecznyymi o podmokłym i łąkowym dnie,
- spadki terenu sięgają 0 % do 2 %.

• **Próg Woźnicki** –

- stanowi środkową część gminy;
- zbudowany z górnotriasowych piaskowców, wapieni i dolomitów kajpru;
- ma urozmaiconą rzeźbę, a falistą powierzchnię rozcinając doliny z płaskim i podmokłym dnem; powierzchnia składa się z licznych zaokrąglonych lub spłaszczonych garbów stoliw i pagórków o charakterze twardzielowym;
- stanowi dział wodny między zlewnią Warty i Małej Panwi;
- wyniesienia progu wznoszą się na około 60- 80 m nad dolina Mała Panew;
- powierzchni okryta płatami piaszczysto - gliniastymi (czwartorzęd) o różnej miąższości.

• **Obniżenie Liswarty i Prosnę**

- zbudowane z ilów i iłołupków retyko-liasowych, miejscami z ilów kajpru;
- stanowi północną część gminy;
- rzeźbę terenu stanowi płaska, niskofalista wysoczyzna polodowcowa zbudowana z utworów piaszczystych;
- obszar ten rozcięty jest przez rzeki Kamieniczka i górny odcinek Liswarty;
- spadki terenu wynoszą 0-2%;
- wysokość bezwzględna od 366,2 m n.p.m. do 278,5 m n.p.m.;
- niwelacje terenu dochodzą do 88 m.

3.4.2 Charakterystyka utworów geologicznych

Obszar Gminy Woźniki budują następujące utwory geologiczne:

• **Utwory paleozoiczne (karbońskie):**

- najstarsze skały na terenie gminy;
- zalegają na głębokości 400 m p.p.t.;
- reprezentowane przez łupki ilaste, ilasto -mułowcowe i piaskowce.

• **Utwory mezozoiczne (triasowe):**

- **Trias dolny** – pstry piaskowiec reprezentowany przez iłołupki, drobnoziarniste piaskowce z wkładkami iłowców.
- **Ret** – w postaci dolomitu marglistego. Miąższość około 85 m.
- **Trias środkowy** – wapień muszlowy reprezentowany przez kilka warstw wapieni i dolomitów z przewarstwieniami łupków ilastych. Miąższość około 165 m.
- **Trias górny – kajper** reprezentowany przez ility pstry, iłołupki ilaste i margliste, mułowce z wkładkami piaskowców, wapieni i dolomitów. W rejonie Woźnik, Ligoty Woźnickiej i Lubszy znajdują się ility pstry z wkładkami wapieni. Miąższość wynosi 90 – 230 m.

• **Utwory mezozoiczne (jurańskie):**

- reprezentowane przez lias;
- wykształcone w postaci łupków marglistych z okruchami wapieni, przewarstwionych wkładkami ilów i piaskowców;

- miąższość 12-27 m.
- **Utwory czwartorzędowe (plejstocen):**
 - wykształcony jako piaski i żwiry akumulacji lodowcowej i piaski oraz żwiry terasów akumulacyjnych;
 - piaski i żwiry akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej występują w postaci nieregularnych płatów w środkowej i północnej części gminy;
 - piaski i żwiry teras akumulacyjnych występują w południowej części gminy (dolina Mała Panew);
 - piaski eoliczne w okolicy miejscowości Niwy i Sośnica oraz gliny zwałowe w formie nieregularnych płatów w okolicach miejscowości Woźniki, Lubsza, Kamienica i Dyrdy.
- **Utwory czwartorzędowe (holocen):**
 - mady, piaski rzeczne, namuły w dolinach rzeki Kamieniczki, Małej Panwi, Ligockiego Potoku i Łany;
 - osady jeziorne – piaski jeziorne.

3.4.3 Flora

Na terenie Gminy Woźniki znajdują się lasy państwowe (4 097 ha) i niepaństwowe (444 ha), które łącznie obejmują powierzchnię 4 541 ha (1996r.). Lesistość obszaru w stosunku do ogólnej powierzchni gminy wynosi 35,6 %.

Lasy państwowe znajdują się na terenie Nadleśnictwa Koszęcin – obręb Boronów i Zielona oraz Nadleśnictwa Świerklaniec – obręb Brynica. Lasy te położone są na pograniczu dwóch krain przyrodniczo – leśnych VI-ej krainy Małopolskiej (6-tej dzielnicy Woźnicko – Wieluńskiej) i V-ej Krainy Śląskiej (5-tej dzielnicy – Równiny Opolskiej).

Na terenach lasów znajdują się w dużej różnorodności typy siedliskowe z dominacją *boru mieszanego świeżego i boru świeżego*. Ponadto na terenie gminy występują *lasy wilgotne, bory bagienne, bory wilgotne, olsy i olsy jesionowe*. Wśród panujących drzewostanów gatunkiem dominującym jest *sosna*, która zajmuje ok. 85-90 % ogólnej powierzchni zalesionej. Drugim obok sosny gatunkiem wyróżniającym się jest *świerk*, który zajmuje powierzchnię ok. 4,5 % ogólnej powierzchni zalesionej oraz *brzoza*, i *dąb* (4% powierzchni) oraz w mniejszej ilości *buk, modrzew, jodła i osika*.

Występujące na terenie gminy lasy znajdują się pod wpływem emitowanych gazów i pyłów z terenów uprzemysłowionych i stanowią kompleksy leśne w II strefie (średnich) zagrożeń (Nadleśnictwo Koszęcin-obręb Zielona, Nadleśnictwo Świerklaniec –obręb Brynica) oraz lasy w I strefie uszkodzeń (fragment kompleksów leśnych w Nadleśnictwie Koszęcin-obręb Boronów). Lasy znajdujące się w Gminie stanowią naturalny filtr ochronny zapobiegający przedostawaniu się zanieczyszczeń na teren gminy pochodzących z Miasteczka Śląskiego, Tarnowskich Gór, Kalet i Śląska.

3.4.4 Obszary objęte ochroną

Obszary objęte ochroną na terenie gminy stanowią:

- **rezerwat przyrody „Góra Grojec”** objęty ochroną prawną na mocy Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 31 października 1996 r. MP nr 67 z dnia 19 listopada 1996r.

- **Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą”** (Rozporządzenie nr 28/98 Wojewody Częstochowskiego z dnia 21 grudnia 1998 r.) oraz Obwieszczenie Wojewody Śląskiego z dnia 15 marca 1999 r. (DZ.U. Województwa Śląskiego nr 8/99).

Na obszarze miasta i gminy Woźniki znajdują się również liczne **pomniki przyrody** w postaci pojedynczych obiektów i grup drzew. Należą do nich:

- Dąb szypułkowy w Nadleśnictwie Koszęcin, obręb Zielona, w Leśnictwie Dyrdy;
- Buk pospolity j. w.;
- Klon pospolity w miejscowości Czarny Las, Park Podworski;
- Grupa 3 dębów szypułkowych w Nadleśnictwie Koszęcin, obręb Zielona, Leśnictwo Dyrdy.

Ponadto ochronie podlegają lasy grupy I-szej na terenie Nadleśnictwa Koszęcin oraz gleby II, III a i IIIb klasy bonitacji gruntów ornych, II, III klasy bonitacji użytków zielonych i gleby organiczne.

Na terenie gminy znajdują się obszary cenne przyrodniczo, które wymagają ochronny prawnej. Należą do nich:

- Torfowisko „Woźnickie Bagno” o powierzchni 20 ha, położone na zachód od Woźnik na terenie leśnictwa Woźniki. Teren ten jest bogaty w płaty roślinności torfowiskowej i bagienniej (rosiczka okrągłolistna, przygielka biała, bagno zwyczajne, żurawina błotna).
- Śródleśne torfowisko „Bagno Bruch” o powierzchni 40 ha, położone w kompleksie leśnym należącym do Nadleśnictwa Świerklaniec - obręb Miotek. Teren ten bogaty jest w roślinność torfowiskową i bagienną, które należą do zespołu przygielki białej. W otoczeniu torfowisk znajdują się płaty śródlądowego boru wilgotnego oraz kontynentalnego boru bagiennego z udziałem bagna zwyczajnego i borówki bagienniej.
- Eutroficzne torfowisko źródliskowe „Torfowisko pod Grojcem” o powierzchni 10 arów w sąsiedztwie rezerwatu „Góra Grojec”. Występuje tutaj rzadki w Polsce zespół *Caricetum davallianae* z udziałem turzycy *Davalla*, rozwijające się na wapiennym podłożu przesiąkniętym wodami eutroficznymi o odczynie zasadowym.
- Polana śródleśna „Pełnikowa łąka pod Lubszą” znajdująca się na terenie Nadleśnictwa Koszęcin, w leśnictwie Dyrdy. Na terenie tym znajdują się łąki z udziałem trzęślicy modrej oraz chronione gatunki roślin takie jak: pełnik europejski, kosaciec syberyjski, goryczka wąskolistna, mieczyk dachówkowaty, storczyk szerokolistny.
- Dolina rzeki Mała Panew.

3.4.5 Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą”¹⁴

Tylko część Gminy Woźniki wchodzi w obręb Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Tereny leżące na obszarze Parku to las mieszany w okolicach miejscowości Mzyki, gdzie początek bierze rzeka Liswarta. Większą część gminy obejmuje otulina Parku (miejscowości: Niwy, Okrąglik, cz. Kamienicy, cz. Lubszy, cz. Babienicy i Psar). Na terenie otuliny zlokalizowany jest Rezerwat Przyrody – Góra Grojec, o powierzchni ok. 17 ha, wyniesiona 363,4 m n.p.m., wyizolowane wzniesienie wapienne, na którym znajduje się chroniony starodrzew lasu mieszanego. Na tym terenie znajduje się również wielogatunkowy las mieszany (starodrzew) z przewagą buka, jawora, dębu i domieszką drzew iglastych, takich jak sosna, świerk, jodła oraz stanowiska takich roślin chronionych jak:

¹⁴ www.zpk.com.pl

- lilia złotogłów
- storczyk szerokolistny
- widłak goździsty.

W odległości ok. 30 m na północ od Góry Grojec na powierzchni 10 ha, zlokalizowane jest „Torfowisko pod Grojcem” – obszar o podłożu wapiennym, gdzie wśród istniejącej roślinności występuje turzycza Davalle.

Również w obrębie otuliny Parku na terenie Gminy Woźniki znajdują się ciekawe obiekty i miejsca, które warto zwiedzić:

- Widawa, Okraglik, Niwy – miejscowości letniskowe wśród lasów,
- Kamienica – jezioro Widawa, kaplica przy skrzyżowaniu do Kamieńskich Młynów,
- Lubsza – kościół parafialny z XIV w.,
- Psary – rezerwat przyrody na Górze Grojec.

3.5 Ochrona gleb i ziemi

W celu ochrony gleb przed zanieczyszczeniami prowadzone są badania monitorujące stan gleb, zmianę ich cech charakterystycznych, a w szczególności ich składu chemicznego pod wpływem działań antropogenicznych. Na terenie Województwa Śląskiego przeprowadzono monitoring gleb w ramach sieci krajowej i regionalnej. Jednak zgodnie z raportem Stan Środowiska w Województwie Śląskim na terenie Powiatu Lublinieckiego nie zlokalizowano punktów pomiarowych, w związku z tym najnowsze dane na temat stanu zanieczyszczenia gleb obszaru gminy Woźniki nie istnieją.

Głównymi czynnikami zanieczyszczającymi gleby są metale ciężkie oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA). Metale ciężkie w glebach mają pochodzenie geogeniczne związane z naturalnym składem mineralogicznym i procesami hydrogeologicznymi oraz pochodzenie antropogeniczne, szczególnie szkodliwe. Źródłem metali ciężkich są:

- pyły powstające w procesach technologicznych;
- skażenia w pobliżu szlaków komunikacyjnych i w punktach dystrybucji paliw;
- spalanie paliw ołowiowych;
- ścieki i osady z oczyszczalni zawierające metale ciężkie, w przypadku gdy stosowane są do nawożenia;
- składowiska odpadów przemysłowych zawierających metale ciężkie.

Na terenie gminy znajdują się stosunkowo dobre gleby. Gleby klasy II i III stanowią 27 %, gleby klasy IV – 56 %. Słabe gleby znajdują się w rejonach północnych i enklawach leśnych.

Z badań zanieczyszczeń i zasobności gleb przeprowadzonych przez stację Rolniczo – Chemiczną w Gliwicach wynika, że gleby za wyjątkiem jednej próbki na 20 przebadanych stanowisk nie są skażone metalami ciężkimi i nadają się do wszelkich upraw rolniczych i ogrodniczych. Rejonem większego skażenia kadmem, cynkiem i ołowiem są tereny byłego PGR-u przy trasie z Woźnik do Ligoty Woźnickiej.

Charakterystyka gleb występujących na terenie gminy:

Tabela 10. Charakterystyka gleb na terenie Gminy Woźniki.

Rodzaj gleb	Pochodzenie	Klasa	Występowanie	Inne
Gleby pseudobielicowe i brunatne	1. Z piasków luźnych, słabogliniastych całkowitych lub podścielonych piaskiem	Gleby słabe i bardzo słabe: V i VI kl. Bonit. i kompleksu 6 – żytні słaby, i kompleksu 7 – żytні najslabszy	Kamińskie Młyny, Czarny Las, Nowiny, Dyrdy.	
	2. Z piasków słabogliniastych całkowitych lub podścielonych gliną lub iłem	Gleby średniej klasy jakości IV b kl. Bonit. Gruntów orných, kompleksu 5-żytni dobry i kompleksu 6-żytni słaby		
	3. Z piasków gliniastych lekkich i mocnych	Gleby dość żyzne, gleby orne średnio dobre i średniej jakości III b i IV a kl. Bonit. Gruntów orných i kompleksu 4-żytni bardzo dobry i kompleksu 5-żytni dobry		W sprzyjających warunkach mogą dawać wysokie plony pszenicy i innych roślin
	4. Z glin zwałowych oraz iłów triasowych	Gleby orne dobre i średnio dobre III a i III b kl. Bonit. Gruntów orných i zaliczone zostały do kompleksu 2 – pszenicy dobry	Występują w różnych położeniach pod względem głębokości wody gruntowej	Pod uprawę pszenicy, jęczmienia i warzyw
Rędziny		Rędziny ciężkie i średnie, zaliczone do gleb dobrych i średniodobrych III a i III b kl. Bonit. Gruntów orných. Fragmentarycznie do II kl. Bonit. I kompleksu 2- pszenicy dobry i kompleksu 3 - pszenicy wadliwy	W obrębie progó Woźnickiego	Pod uprawę roślin motylkowych np.: lucerny
Czarne ziemie		Zaliczone do IV b i V kl. Bonit. Gruntów orných i kompleksu 9-zbożowo-pastewny słaby	Fragmentarycznie	
Gleby hydromorficzne	Mułowcowo - torfowe, torfowe murszowo - mineralne i mady	Przeważają gleby IV i V kl. Bonit. użytków zielonych, miejscami III kl. Bonit.. Zaliczone zostały do kompleksu 2 z -użytki zielone średnie i słabe, fragmentarycznie 1 z – użytki zielone dobre i bardzo dobre.	W dolinach rzecznych i obniżeniach	

Źródła dewastacji gleb i krajobrazu.

Dewastacja gleb i krajobrazu wiąże się z eksploatacją złóż surowców mineralnych: żwirów (Babienica), piasków ze żwirem (Ligota Woźnicka, Babienica), piasków (Niwy, Drogobycza), wapieni (Lubsza, Woźniki), ilów (Czarny Las, Woźniki). Na terenie gminy Woźniki znajduje się 15 punktów występowania surowców, z czego w 8 eksploatacja została zaniechana, w 4 z pozostałych 7 eksploatuje się kruszywo naturalne (piasek, żwir, piasek ze żwirem, w dwóch wapienie i w jednej ily).

10 z 15 zarejestrowanych wyrobisk poeksploatacyjnych przeznaczonych jest do rekultywacji. Stanowią one nieczynne odkrywki, zarośnięte i często wykorzystywane przez ludność jako miejsce składowanie nieczystości - stłuczki szklanej, ceramicznej, tworzyw sztucznych, i śmieci (tzw. „dzikie wysypiska śmieci”) (Miejscowości Niwy, Babienica, Lubsza, Ligota Woźnicka i Woźniki).

Na terenie gminy znajdują się trzy złoża zarejestrowane zaliczane do złóż niekolizyjnych, przeznaczonych do eksploatacji bez ograniczeń:

- złoża surowca ceramiki budowlanej „Woźniki” eksploatowane przez Zakłady Ceramiki Budowlanej w Woźnikach.

Złoże „Woźniki” ma następujące cechy:

- złoża eksploatowane i częściowo wyeksploatowane;
- kopalina ilasta o miąższości 11,9 – 14,7 m;
- niska skurczliwość wysychania 4,9 %;
- zawartość wody zarobowej 20,5 %;
- wytrzymałość na ściskanie 144 kG/cm²;

- złoża kruszywa naturalnego (piasek + żwir) „Kamienica Śląska I, II, III” gospodarowane, częściowo zrehabilitowane.

Złoże Kamienica ma następujące cechy:

- punkt piaskowy 64,5 – 87,4 %;
- zapylenie 0,5 – 8 %;
- miąższość złoża 3,5 – 12,7 m;
- ilość zasobów bilansowych kopaliny głównej : II – 334800 Mg

- zagospodarowane złoża Babienica (żwiru liasowe, ily kajpru (utwory towarzyszące).

Złoże Babienica ma następujące cechy:

- miąższość 4 – 9,7 m, średnio 7,2m;
- grubość 1,5 – 2,30, średnio 1,8m;
- obliczona wielkość zasobów – 95371 m³

3.6 Hałas

Hałas jest jednym z elementów oddziałujących na komfort psychiczny ludności szczególnie w rejonach zurbanizowanych z gęstymi sieciami komunikacyjnymi i dużą ilością zakładów produkcyjnych. Wzrost natężenia hałasu spowodowany jest wzrostem liczby samochodów osobowych i ciężarowych oraz wzmożonym ruchem tranzytowym w komunikacji międzynarodowej. Staje się to coraz bardziej uciążliwe dla mieszkańców, w szczególności w bliskim sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu. Gmina Woźniki nie jest w dużym stopniu uprzemysłowiona, więc względy przemysłowe nie mają wpływu na wzrost

natężenia hałasem. Podstawowym źródłem hałasu na obszarze gminy Woźniki jest ruch drogowy.

Dopuszczalne i progowe poziomy hałasu w środowisku

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów naturalnych leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 1998r., nr 66, poz. 436)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 roku (Dz. U. z 2002 r. nr 8, poz. 81) w sprawie progowych poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem.

Tabela 11. Wartości progowe poziomu hałasu dla drogi wyrażone równoważnym poziomem dźwięku A w dB¹⁵ (Dz. U. z 2002 r., nr 8, poz. 81)

Przeznaczenie terenu	Wartość progowa poziomu hałasu dla drogi lub linii kolejowej wyrażona równoważnym poziomem dźwięku A w dB	
	Pora dnia –6:00 do 22:00 (przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom)	Pora nocy –od 22:00 do 6:00 (przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom)
Obszary A ochrony uzdrowiskowej	60	50
Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem	60	50
Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży Tereny zabudowy szpitalnej, sanatoryjnej i domów opieki społecznej	65	60
Tereny zabudowy mieszkaniowej	75	67

Przez obszar gminy Woźniki przebiega sieć dróg wojewódzkich:

- nr 789 w relacji Sośnica – Woźniki – Koziegłowy
- nr 905 w relacji Piasek – Boronów – Herby
- nr 906 w relacji Piasek – Koszęcin – Lubliniec
- nr 908 w relacji Sośnica – Lubsza – Kamienica – Częstochowa

Powyżej wymienione drogi są źródłem nadmiernego natężenia hałasu. Na terenie gminy nie występują natomiast drogi krajowe i linie kolejowe.

Na terenie gminy nie przeprowadzono badań natężenia hałasu w ostatnich latach, w związku z czym nie dysponujemy takimi danymi.

¹⁵ Stan środowiska w województwie śląskim w 2001r., Wojewoda Śląski, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2002r.

4 Strategia rozwoju gminy Woźniki w aspekcie ochrony środowiska

Strategia rozwoju Gminy Woźniki w aspekcie ochrony środowiska powinna odnosić się do podstawowego założenia, zarówno polityki ekologicznej państwa, województwa śląskiego, jak i powiatu lublinieckiego, a mianowicie do **zasady zrównoważonego rozwoju**. Zgodnie z zapisem w Prawie Ochrony Środowiska (DZ.U. 2001r. nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami) zrównoważonym rozwojem nazywa się „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”.

Strategia rozwoju Gminy Woźniki pod względem ochrony środowiska obejmuje wyznaczenie celów środowiskowych długoterminowych do 2015r, których realizacja uwarunkowana jest osiągnięciem celów krótkoterminowych wraz z zadaniami na najbliższe lata 2004-2008. Wszystkie postawione w programie dla Gminy Woźniki cele dotyczą takich zagadnień jak: ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona przed nadmiernym natężeniem hałasu, poprawa jakości wód powierzchniowych, podziemnych i gleb, ochrona przyrody i krajobrazu oraz monitoring opłat za korzystanie ze środowiska i edukacja ekologiczna.

Program Ochrony Środowiska obejmuje ponadto działania na rzecz:

- zrównoważonego wykorzystania surowców mineralnych, materiałów, wody i energii: ochrony gleb, racjonalnej gospodarki lasami, ochrony przyrody i różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz ochronę przed powodzią.
- wprowadzenia zagadnień z zakresu ochrony środowiska do polityk sektorowych: sektora transportowego, turystyki i rekreacji, rolnictwa, działalności przedsiębiorczej.

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały zadania w podziale na cele długoterminowe, w tym kierunki działań do roku 2015, oraz cele krótkoterminowe wraz z zadaniami na lata 2004-2008. Poniższy zestaw celów i zadań stanowią swoisty katalog działań proekologicznych, których realizacja uzależniona jest od aktualnych potrzeb gminy, sytuacji finansowo- ekonomicznej gminy oraz możliwości uzyskania dofinansowania na poszczególne przedsięwzięcia z Wojewódzkiego bądź Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z funduszy strukturalnych i ze środków unijnych. Z katalogu celów na najbliższe lata wybrano zadania priorytetowe, których wykonanie jest możliwe ze względu na sposobność pozyskania środków na ich realizację (plan operacyjny rozdział 5.3). Zadania, których realizacja w najbliższych latach będzie niemożliwa ze względu na brak odpowiednich środków zostaną przesunięte w czasie i uwzględnione w planach na lata 2009-2015 i lata późniejsze.

4.1 Katalog celów długoterminowych i krótkoterminowych

4.1.1 Monitoring opłat za korzystanie ze środowiska

Ogólnym celem systemu REMAS jest wspomaganie procesu integracji polski z Unią Europejską poprzez dążenie do spełnienia wymogów unijnych oraz osiągnięcie celów środowiskowych tj. ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi. Cele w tym zakresie wyznacza Program Ochrony Środowiska województwa wraz z zintegrowanymi programami na szczeblu powiatowym i gminnym. Potwierdzeniem osiągnięcia celów wyznaczonych w programach ochrony środowiska jest ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (ustawowo co 2 lata) z wykorzystaniem zestawu wskaźników oceny efektów działalności środowiskowej, ujednoliconych w skali gmin, powiatów i województwa.

W ramach wdrożenia systemu REMAS w Gminie Woźniki zakłada się jeden cel długoterminowy do 2015 r. i kierunki działań do roku 2015 oraz cel krótkoterminowy do 2008r. i zadania na lata 2004-2008 konieczne do zrealizowania tego celu.

- **Cel długoterminowy do 2015r.**

MONITOROWANIE WPŁYWU OPŁAT ZA KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA UISZCZANYCH PRZEZ PODMIOTY

Kierunki działań do 2015r.

- Wprowadzenie systemu opłat za korzystanie ze środowiska

- **Cel krótkoterminowy do 2008 r.**

WDROŻENIE SYSTEMU REMAS I ZAPEWNIENIE JEGO SPRAWNEGO FUNKCJONOWANIA
--

Zadania na lata 2004- 2008:

- Wdrożenie oprogramowania zapewniającego szybki dostęp do informacji.
- Wypełnienie baz danych zawierających odpowiednie rejestry.
- Zbudowanie systemu wymiany informacji na linii Urząd Marszałkowski – powiat – gmina.
- Aktualizacja bazy danych podmiotów i osób fizycznych zobowiązanych do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska.
- Wdrożenie systemu monitorowania założonych do realizacji celów i zadań uszczegółowionych w Programie Ochrony Środowiska.

4.1.2 Edukacja ekologiczna

Proces powszechnej edukacji ekologicznej obejmujący wszystkich obywateli jest obowiązkiem wynikającym z zapisów Konstytucji RP (Art. 5) uchwalonej w 1997r.

Stan świadomości ekologicznej społeczeństwa jest istotnym elementem działań na rzecz ochrony środowiska. Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich szczeblach szkolnictwa i administracji i powinna obejmować promocję racjonalnych sposobów użytkowania zasobów naturalnych oraz sposobów oszczędnego i rozsądnego gospodarowania. Wprowadzenie edukacji ekologicznej ma na celu osiągnięcie takiego poziomu świadomości społeczeństwa, aby prowadziło to do ukształtowania nawyków i zachowań sprzyjających realizacji zadań w zakresie zrównoważonego rozwoju. W zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Woźniki prowadzone są konkursy ekologiczne, wiosenne akcje sprzątania świata, które powinny objąć również sołectwa gminy Woźniki oraz zbiórki makulatury i złomu prowadzone przez młodzież szkolną.

Dodatkowo przewiduje się przeprowadzenie kampanii edukacyjnej dla społeczeństwa w zakresie gospodarowania odpadami, ograniczenia niskiej emisji i zasad zrównoważonego rozwoju poprzez publikacje informacji w gazecie lokalnej, rozdawanie ulotek i broszur.

W zakresie rozwoju edukacji ekologicznej na terenie gminy Woźniki wyznaczono następujące cele:

- **Cel długoterminowy do roku 2015:**

ZINTENSYFIKOWANIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ ORAZ WZROST ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA W TEMATYCE OCHRONY ŚRODOWISKA

Kierunki działań do roku 2015:

- Rozwój edukacji ekologicznej na terenie gminy Woźniki.

- **Cel krótkoterminowy do 2008 r.**

WDROŻENIE SYSTEMU INFORMOWANIA SPOŁECZEŃSTWA W ZAKRESIE TEMATYKI OCHRONY ŚRODOWISKA
--

Proponowane zadania na lata 2004- 2008:

- Zorganizowanie kampanii edukacyjnej dla społeczeństwa w zakresie sposobów postępowania z odpadami, w zakresie ograniczenia niskiej emisji (broszury informacyjne, ulotki, sympozja, prelekcje, gazетка lokalna).
- Kształcenie nauczycieli w zakresie metodyki i realizowania ścieżki edukacji ekologicznej.
- Kształcenie kadr samorządowych w zakresie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju oraz integracji z UE.
- Współpraca z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego "Lasy nad Górną Liswartą" w zakresie edukacji przyrodniczej (zajęcia terenowe realizowane na

obszarze i w okolicy parku krajobrazowego: wycieczki przyrodnicze, historyczne; zabawy i gry edukacyjne; edukacja na terenie szkół).

- Edukowanie młodzieży poprzez rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.
- Włączenie młodzieży w tworzenie Programu Ochrony Środowiska (na etapie założeń).
- Rozszerzenie wiosennej akcji sprzątania świata o wszystkie sołectwa i osady.

4.1.3 Ochrona powietrza atmosferycznego

Zgodnie z Art. 85 ustawy z dnia 27 kwietnia Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001r., Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) ochrona powietrza atmosferycznego polega na zapewnieniu najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Program ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego określa działania proekologiczne, które przyczynią się do redukcji emisji pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu, substancji toksycznych z grupy metali ciężkich i in.

Przy wyznaczaniu celów w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego uwzględniono specyfikę gminy (min. niewielką uciążliwość przemysłową, rolniczo-leśny charakter) oraz cele wyznaczone w zakresie poprawy powietrza atmosferycznego w programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego (w tym wytyczne do sporządzenia programu gminnego).

Ze względu na rolniczo - leśny charakter gminy szczególnie uciążliwa na tym terenie jest niska emisja, której źródłem są głównie paleniska domowe i kotłownie opalane paliwem konwencjonalnym. Działania na rzecz zmniejszenia emisji niskiej w dużym stopniu przyczynią się więc do poprawy jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Nie należy jednak lekceważyć emisji gazowej i pyłowej pochodzącej z zakładów produkcyjnych, które wprowadzają w niewielkiej ilości, ale występują na obszarze gminy i są źródłem emisji do powietrza atmosferycznego.

Miasto obecnie nie posiada sieci gazowej ani sieci ciepłej. Tylko część mieszkańców korzysta z butli gazowych a zakłady, obiekty publiczne i budynki mieszkalne ogrzewane są z kotłowni indywidualnych opalanych węglem, a na terenach wiejskich część starszej zabudowy posiada jeszcze ogrzewanie piecowe. W najbliższych latach planuje się przeprowadzenie modernizacji lokalnych kotłowni w komunalnych budynkach mieszkaniowych poprzez instalowanie kotłów na groszek i miał.

Poniżej zebrano główne cele w kierunku poprawy jakości powietrza atmosferycznego i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• Cel długoterminowy do 2015 roku

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Kierunki działań do 2015 r:

- Ograniczenie niskiej emisji.
- Ograniczenie emisji do powietrza atmosferycznego z zakładów produkcyjnych i ciepłowniczych.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 r:**

→ *W zakresie ograniczenia niskiej emisji:*

1. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI Z PROCESÓW SPALANIA PALIW

Zadania na lata 2004-2008:

- Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii.
- Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych oraz propagowanie spalania węgla w atestowanych piecach.
- Termomodernizacja budynków.
- Modernizacja lokalnych kotłowni poprzez instalowanie kotłów na groszek i miał.

2. OGRANICZENIE EMISJI KOMUNIKACYJNEJ
--

Zadania na lata 2004-2008:

- Upłynnienie ruchu na drodze wojewódzkiej Nr 789 przez budowę obwodnicy północnej miasta Woźniki.
- Tworzenie systemu tras rowerowych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych.
- Zabezpieczenie pasa ochronnego przy planowanej autostradzie A1.
- Poprawa stanu dróg.

→ *W zakresie zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów przemysłowych i ciepłowniczych*

ZMNIJSZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO Z ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH I CIEPŁOWNICZYCH

Zadania na lata 2004-2008:

- Wprowadzenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych technologii ograniczających emisje zanieczyszczeń do powietrza, w tym również dotyczących systemów ogrzewania.
- Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych.

4.1.4 Ochrona przyrody

Gmina Woźniki jest obszarem występowania cennych elementów przyrodniczych i terenów objętych ochroną prawną. W zakresie ochrony przyrody prawo Unii Europejskiej stosuje Dyrektywę Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. **dyrektywa ptasia**) oraz Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. **dyrektywa siedliskowa**). Dyrektywa ptasia dotyczy ochrony wszystkich cennych gatunków ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim na terytorium UE. Natomiast dyrektywa siedliskowa odnosi się do terenów szczególnie cennych lub zagrożonych zanikaniem o podstawowym znaczeniu dla utrzymania populacji gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem, podatnych na zagrożenia, rzadkich i wymagających szczególnej ochrony.

W polskim ustawodawstwie w zakresie ochrony przyrody obowiązują następujące akty prawne:

- ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r (Dz. U. 2001r. Nr 99, poz. 1079 z późniejszymi zmianami);
- ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U.1991r. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami);
- ustawa Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz.U.1995r., Nr 147, poz. 713 z późniejszymi zmianami);
- ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2000r. (Dz.U.2001r., Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r. ochrona przyrody sprowadza się do:

- zachowań prowadzących do właściwego wykorzystania i odnowienia zasobów naturalnych i ich składników (dziko występujących roślin lub zwierząt, siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, roślin lub zwierząt objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów, przyrody nieożywionej, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach);
- utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowania różnorodności biologicznej;
- zachowania dziedzictwa geologicznego;
- zapewnienia ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu;
- ochrony zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochrony drzew oraz krzewów;
- utrzymywania lub przywracania do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników;
- kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

W zakresie ochrony przyrody na terenie gminy Woźniki konieczne jest utrzymanie istniejących pomników przyrody i rezerwatu oraz wyznaczenie obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo, a następnie objęcie ich ochroną prawną ze względu na postępujący proces ich niszczenia i zanikania (min. użytki ekologiczne).

Poniżej zebrano główne cele w kierunku ochrony przyrody i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• **Cel długoterminowy do 2015 roku**

**ZACHOWANIE I WZBOGACENIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I
KRAJOBRAZOWYCH**

Kierunki działań do 2015 r:

- Ochrona i zrównoważony rozwój zasobów przyrody i jej składników.

• **Cel krótkoterminowy na lata 2004-2008 r:**

**OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE PRZYRODY ORAZ GOSPODARKI
PRZESTRZENNEJ W OBRĘBIE OBSZARÓW CHRONIONYCH**

Zadania na lata 2004-2008:

- Stosowanie ograniczeń i wymogów w granicach Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górą Liswartą” wraz z Otuliną.
- Objęcie ochroną obszarów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony: Torfowisko: „Woźnickie Bagno”, torfowisko Bagno Bruch”, eutroficzne torfowisko źródłiskowe „Torfowisko pod Grojcem”, polana śródleśna o nazwie „Pełnikowa łąka pod Lubszą”, „Dolina Mała Panew” oraz użytków ekologicznych.
- Utrzymanie istniejących pomników i rezerwatów przyrody objętych ochroną.
- Podjęcie działań w celu zachowania bioróżnorodności przyrody poprzez zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych.
- Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz organizowanie ruchu turystycznego.
- Wprowadzenie monitoringu istniejących obiektów przyrodniczych objętych prawną ochroną.
- Opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach szczególnie chronionych.
- Uwzględnienie nowych nasadzeń w decyzjach administracyjnych dotyczących wycinki drzew.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 roku:**

**ZWIĘKSZENIE LESISTOŚCI I OCHRONA ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW
LEŚNYCH**

Zadania na lata 2004-2008:

- Wprowadzenie organizacyjnych i ekonomicznych mechanizmów umożliwiających efektywną realizację programu zalesiania.

- Ustalanie przeznaczenia gruntów do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
- Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju”.
- Ustalanie przebiegu granicy rolno-leśnej.
- Współpraca z nadleśnictwami.

4.1.5 Hałas

Jednym z podstawowych celów strategicznych w zakresie ochrony środowiska naturalnego w gminie Woźniki jest eliminacja negatywnego wpływu hałasu na otoczenie. Szczególnie uciążliwe zjawisko hałasu występuje z przyczyn komunikacyjnych (w mniejszym stopniu przemysłowych) wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu tj. Lubliniec-Piasek-Tarnowskie Góry, Sośnica-Woźniki-Koziegłowy. Ochrona otoczenia przed hałasem na terenie gminy sprowadza się do upłynnienia ruchu przelotowego związanego z planowaną autostradą i modernizacji dróg lokalnych oraz wyeliminowania ruchu tranzytowego na drogach wojewódzkich poza teren miasta poprzez budowę obwodnicy. Rozwiązania te pozwolą ograniczyć emisję komunikacyjną, nadmierne natężenie hałasu oraz wpłyną na poprawę bezpieczeństwa. Dodatkowym rozwiązaniem na przyszłość pozwalającym na, z jednej strony dalsze ograniczenie wpływu hałasu na mieszkańców, a z drugiej odgrodzenie mieszkańców od zanieczyszczeń komunikacyjnych emitowanych wzdłuż planowanej autostrady, będzie budowa szerokiego pasa zieleni. Istotnym aspektem w dziedzinie ochrony przed nadmiernym natężeniem hałasem jest stałe monitorowanie poziomu hałasu zarówno w jednostkach gospodarczych, jak i wzdłuż sieci komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Zagadnienie hałasu regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 kwietnia Prawo ochrony środowiska (DZ. U. nr 62, poz. 627 z dnia 20 czerwca 2001, z późniejszymi zmianami);
- ustawa o Planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz.U.2003r., nr 80, poz.717)

Według art. 112 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, w przypadku gdy nie jest on dotrzymany.

Poniżej zebrano główne cele w kierunku wyeliminowania negatywnego wpływu hałasu na otoczenie i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• Cel długoterminowy do 2015 roku:

ZMNIEJSZENIE UCIAŻLIWOŚCI HAŁASU W ŚRODOWISKU

Kierunki działań do 2015 r:

- Podejmowanie działań w celu eliminacji uciążliwego hałasu.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 roku:**

OGRANICZENIE NEGATYWNEGO WPŁYWU HAŁASU NA OTOCZENIE
--

Zadania na lata 2004-2008:

- Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki.
- Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie wzdłuż dróg uciążliwych ekranów przeciwwakustycznych oraz pasów zieleni.
- Uwzględnianie na etapach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływu lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska.
- Monitorowanie poziomu hałasu w jednostkach gospodarczych.
- Wspieranie technologii zmniejszających poziom hałasu w otoczeniu zakładów produkcyjnych.

4.1.6 Jakość wód

Zgodnie z przedstawioną powyżej analizą stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych gminy Woźniki, stopień zanieczyszczenia wód na rozpatrywanym obszarze jest znaczny (patrz rozdział 3.2). W związku z tym należy przedsięwziąć działania w kierunku ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem (głównie nieoczyszczonymi ściekami) oraz niewłaściwą i nadmierną ich eksploatacją.

Podstawowym dokumentem w zakresie ochrony wód jest ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r. (Dz.U.2001r., nr 115, poz.1229, z późniejszymi zmianami). Powyższa ustawa reguluje sposoby zarządzania zasobami wodnymi, którego głównymi założeniami jest:

- zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności;
- ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją;
- utrzymywanie lub poprawa stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- ochrona przed powodzią oraz suszą;
- zapewnienie wody na potrzeby rolnictwa oraz przemysłu;
- zaspokojenie potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją;
- tworzenie warunków dla energetycznego, transportowego oraz rybackiego wykorzystania wód.

Zasadniczym unijnym aktem prawnym w zakresie jakości wód jest dyrektywa Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991r. odnosząca się do oczyszczania ścieków komunalnych. Podstawowym jej założeniem jest ochrona środowiska przed negatywnymi skutkami zrzutu ścieków komunalnych z aglomeracji miejskich poprzez zobowiązanie państw członkowskich do zapewnienia systemów odbioru i oczyszczania tych ścieków. Wdrożenie dyrektywy w Polsce wiąże się z koniecznością poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych na budowę nowych oczyszczalni ścieków, modernizację oczyszczalni istniejących, a także na budowę i rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Okres przejściowy w zakresie *zapewnienia systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych oraz w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych przed zrzutem* (zgodnie z wyżej cytowaną dyrektywą) **dla aglomeracji od 2 000 do 10 000 mieszkańców wynosi do dnia 31 grudnia 2015 r.**

Istotnym zagadnieniem w zakresie ochrony wód jest ponadto zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej, co reguluje Dyrektywa Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Program ochrony środowiska powinien precyzować zadania ekologiczne, które przyczynią się do zapewnienia mieszkańcom wody pitnej odpowiadającej standardom unijnym. Wyznaczone w programie zadania powinny prowadzić do poprawy jakości wody dostarczanej ludności przez wodociągi komunalne.

W zakresie ochrony wód istotnym aspektem dla gminy Woźniki jest rozbudowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej wraz z budową nowych oczyszczalni ścieków w celu ograniczenia ilości ścieków odprowadzanych do wód bez wystarczającego oczyszczenia. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej należałoby również przeprowadzić w małych zakładach produkcyjnych, które często ściekami zanieczyszczają rowy, rzeki i potoki. Na terenach o zabudowie rozproszonej, gdzie bezcelowe ze względu na koszty byłoby doprowadzenie sieci kanalizacji sanitarnej, zaleca się budowę oczyszczalni przyzagrodowych, które zastąpiłyby zbiorniki bezodpływowe (szamba).

Istotnym dla gminy Woźniki jest także problem zagrożenia powodziowego. Długotrwałe i ulewne deszcze powodują lokalne powodzie spowodowane występowaniem z brzegów licznych potoków i rzeczek. W celu ochrony przeciwpowodziowej konieczne są działania w kierunku zachowania rowów melioracyjnych (min. w Psarach) oraz wytyczenie nowych urządzeń małej retencji. W celu poprawy warunków melioracyjnych na terenie gminy konieczna będzie zmiana drzewostanu przy jezdniach i za rowami przydrożnymi. Obecnie rosnące tam drzewa ze względu na rozbudowany system korzeniowy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu oraz pogarszają drożność rowów melioracyjnych.

Poniżej zebrano główne cele w kierunku poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• **Cel długoterminowy do 2015 roku:**

**PRZYWRÓCENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I
ICH OCHRONA ORAZ OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH**

Kierunki działań do 2015 roku:

- Ochrona wód powierzchniowych.
- Ochrona wód podziemnych.
- Ochrona przed powodzią i suszą.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

POPRAWA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zadania na lata 2004-2008:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie śródmieścia, całości miasta Woźniki i wsi Ligota Woźnicka.
- Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Woźnikach do 650 m³/d, budowa oczyszczalni zbiorczej o wydajności 500 m³/d na granicy Psar i Piasku, oraz oczyszczalni zbiorczej 200 m³/d w rejonie miejscowości Pakuły.
- Budowa oczyszczalni indywidualnych (zamiast szamb) na obszarach o rozproszonej zabudowie.
- Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu utrzymanie rowów melioracyjnych odprowadzających wody deszczowe.
- Wspieranie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w wyniku działalności rolniczej.
- Ochrona Dorzecza Rzeki Mała Panew.
- Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w małych zakładach produkcyjnych.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

OCHRONA UJĘĆ WODY PITNEJ

Zadania na lata 2004-2008:

- Eliminowanie zagrożeń dla GZWP wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.
- Określenie stref ochronnych dla istniejących ujęć wodnych.
- Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody.
- Zainstalowanie odzłaziaczy na ujęciu wody podziemnej w Woźnikach.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

RACJONALIZACJA WYKORZYSTANIA WÓD PODZIEMNYCH
--

Zadania na lata 2004-2008:

- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych.
- Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem racjonalnego wykorzystania.
- Rozbudowa sieci wodociągowej do Sulowa i poprzez tereny letniskowe spięcie sieci w Śliwie.
- Uzbrojenie w sieć wodociagową zabudowy rozproszonej oraz nowych terenów zabudowy
- Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

WDRAŻANIE PROGRAMÓW OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ I PRZECIWDZIAŁANIA SUSZY
--

Zadania na lata 2004-2008:

- Odbudowanie stawów lub jednego zbiornika wodnego w celu zmniejszenia i wyrównania ewentualnej fali powodziowej w dolnym biegu potoku Ligockiego.
- Przeprowadzenie właściwej konserwacji istniejących urządzeń melioracyjnych, w celu przeciwdziałania ich postępującemu niszczeniu (min. w Psarach).
- Utrzymanie w czystości koryta rzeki Łana i zlikwidowanie w jej dnie kamiennych nanosów pod mostami w mieście Woźniki w celu obniżenia skutków powodzi.
- Egzekwowanie prowadzenia właściwego zarządzania gospodarką wodną na zbiornikach w okresie zagrożenia powodziowego.
- Niedopuszczenie do wyznaczania nowych terenów pod zabudowę w sferach bezpośredniego zagrożenia powodziowego.

4.1.7 Ochrona powierzchni ziemi

Ochronę powierzchni ziemi reguluje Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2001r. Nr 62, poz.627 z późniejszymi zmianami) i polega na :

- racjonalnym gospodarowaniu;
- zachowaniu wartości przyrodniczych;
- zachowaniu możliwości produkcyjnego wykorzystania;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania;
- utrzymaniu jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów;
- doprowadzeniu jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymane;
- zachowaniu wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury.

Ochrona powierzchni ziemi wiąże się nierozdzielnie z ochroną zasobów surowcowych, a w szczególności z racjonalnym ich gospodarowaniem. Korzystanie z kopalin reguluje ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.94 r. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami). Ponadto, ochronę złóż kopalin jako zasobu przyrody zapewnia ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2003r., Nr 80, poz.717).

Gleby Gminy Woźniki zanieczyszczone są nie tylko przez przemysł, ale również przez niewłaściwe gospodarowanie zasobami gleb przez rolników, którzy nie posiadają wystarczającego przygotowania i doświadczenia w ustalaniu potrzeb nawozowych.

W celu poprawy obecnej sytuacji rolnictwa na terenie gminy Woźniki ważne staje się również zlokalizowanie kilku gospodarstw ekologicznych produkujących zdrową żywność.

Oprócz działań skierowanych bezpośrednio na racjonalne gospodarowanie zasobami ziemi, w celu poprawy jakości gleb konieczne są działania w kierunku likwidacji pośrednich zagrożeń czystości tych gleb, a mianowicie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i wody oraz likwidacji „dzikich wysypisk śmieci”.

Poniżej zebrano główne cele w kierunku poprawy jakości komponentów litosfery i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• **Cel długoterminowy do 2015 roku:**

RACJONALNE GOSPODAROWANIE KOMPONENTAMI LITOSFERY
PRZY MINIMALIZACJI ANTROPOGENICZNYCH PRZEOBRAŻEŃ I
DEGRADACJI ORAZ ZACHOWANIU WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH

Kierunki działań do 2015 roku:

- Ochrona powierzchni ziemi i zasobów surowcowych.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

OCHRONA I REWITALIZACJA POWIERZCHNI ZIEMI ZWIĄZANA Z
ZANIECZYSZCZENIEM I NIEKORZYSTNYM PRZEKSZTAŁCENIEM
TERENU

Zadania na lata 2004-2008:

- Wyznaczenie do zalesienia kompleksów słabych gruntów w północnych i wschodnich rejonach gminy.
- Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi
- Przeprowadzanie rekultywacji na terenach poeksploatacyjnych oraz niekorzystnie przekształconych poprzez przywrócenie gruntom wartości użytkowych lub przyrodniczych.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH

Zadania na lata 2004 - 2008:

- Zapobieganie degradacji i dewastacji gruntów rolnych poprzez właściwe ich wykorzystanie w kierunku rolnym przy uwzględnieniu klas bonitacji.
- Popularyzacja utrzymywania torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.
- Stosowanie właściwych metod agrotechnicznych w tym prawidłowej eksploatacji urządzeń melioracyjnych.

• **Cel krótkoterminowy do roku 2008:**

OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW KOPALIN

Zadania na lata 2004 – 2008:

- Współpraca organów administracji publicznej w celu tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem przyszłościowej eksploatacji złóż udokumentowanych.
- Przedsięwzięcie działań prowadzących do kompleksowego wykorzystania eksploatowanych złóż, w tym kopalin towarzyszących.

4.1.8 Gospodarka odpadami

Podstawową zasadą gospodarowania odpadami według Ustawy o odpadach (Dz. U. 2001r, Nr 62, poz.628, z późniejszymi zmianami) jest zasada zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Powyższe sposoby gospodarowania odpadami powinny odbywać się poprzez stosowanie odpowiednich form usług, materiałów i surowców na etapie planowania, projektowania oraz przy wytwarzaniu produktów.

W prawie Unii Europejskiej głównym aktem prawnym dotyczącym postępowania z odpadami jest *Dyrektywa Rady 75/439/EWG w sprawie odpadów*. Ustawa ta nakłada na wytwórców odpadów obowiązki uzyskiwania zezwoleń na wytwarzanie odpadów, przedkładania informacji o wytwarzanych odpadach oraz uzyskiwania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami. W ustawie tej zdefiniowano także bezpośrednie zadania własne gmin, do których należą:

- organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w tym odpadów niebezpiecznych, przydatnych do odzysku,
- segregacja i magazynowanie odpadów.

Ustawa ta nakłada również obowiązek redukcji odpadów biodegradowalnych składowanych na składowiskach oraz obowiązek poprawy standardów technologicznych istniejących składowisk i ustalenie takiej opłaty za przyjęcie odpadów, aby nakłady mogły pokryć koszty eksploatacyjne oraz koszty ewentualnego zamknięcia i nadzoru nad składowiskiem przez 30 lat. W zakresie gospodarki odpadami zadaniem gmin jest zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Szczegółowe cele środowiskowe w zakresie gospodarki odpadami zostaną sprecyzowane w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Woźniki. W niniejszym opracowaniu należałoby jednak zasygnalizować pewne w tej dziedzinie problemy. Zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest w dużej części w sposób selektywny, należałoby jednak zbiórką selektywną objąć całość gminy i rozszerzyć ją o dodatkowy element (makulatura). Istotnym problemem staje się brak świadomości społeczeństwa w zakresie sposobów postępowania z odpadami. Nierzadko opakowania plastikowe są palone przez mieszkańców w paleniskach domowych, powodując zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szczególnie w niekorzystnych warunkach atmosferycznych. W tej sytuacji należałoby przeprowadzić kampanię edukacyjną mającą na celu uświadomienie społeczeństwa o szkodliwości tego procederu i jednocześnie promocję opakowań kartonowych poprzez zamieszczanie informacji o charakterze ekologicznym w lokalnej gazecie.

Istotnym zagrożeniem zarówno dla środowiska przyrodniczego (pogorszenie estetyki krajobrazu) jak i jakości gleb jest rosnąca ilość tzw. ”dzikich wysypisk śmieci”. Problem ten należałoby rozwiązać we współpracy z gminami ościennymi, gdyż proceder wyrzucania odpadów do przydrożnych rowów i parkingów jest prowadzony również przez osoby spoza gminy. W tym przypadku należałoby przeprowadzić kampanię edukacyjną obejmującą gminy ościennie w zakresie sposobów postępowania z odpadami i szkodliwości porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzystosowanych. Rozwiązanie problemu wykracza poza szczebel gminy, a nawet powiatu.

Poniżej zebrano główne cele w zakresie gospodarki odpadami i działania jakie należy przeprowadzić, aby te cele osiągnąć:

• **Cel długoterminowy do 2015 roku:**

ZMNIEJSZENIE ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW I
WPROWADZENIE SYSTEMU ICH ODZYSKU LUB
UNIESZKODLIWIANIA

Kierunki działań do roku 2015:

- Gospodarka odpadami komunalnymi.
- Gospodarka odpadami innymi niż niebezpieczne.
- Gospodarka odpadami niebezpiecznymi.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 roku:**

WPROWADZENIE PROGRAMU KOMPLEKSOWEJ GOSPODARKI
ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zadania na lata 2004-2008:

- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami komunalnymi.
- Stopniowa likwidacja dzikich wysypisk – szczególnie w rejonie byłych wyrobisk w Lubszy i Babienicy.
- Propagowanie działań związanych z kompostowaniem odpadów organicznych.
- Kontynuacja rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- Podjęcie działań w celu zwiększenia opłacalności działalności gospodarczej w zakresie gospodarowania odpadami.
- Podjęcie działań mających na celu zwiększenie efektywności zbiórki odpadów komunalnych.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 roku:**

ZMNIEJSZENIE ILOŚCI POWSTAWANIA ODPADÓW
NIEBEZPIECZNYCH I OGRANICZENIE ICH ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO

Zadania na lata 2004-2008:

- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.
- Realizowanie właściwej gospodarki odpadami medycznymi.
- Stworzenie warunków do odbioru odpadów niebezpiecznych.
- Rozwiązanie kwestii zorganizowania regionalnego systemu recyklingu wyeksploatowanych samochodów.
- Stworzenie warunków do zbiórki odpadów wielkogabarytowych z terenu gminy.

• **Cel krótkoterminowy do 2008 roku:**

ZMNIJSZENIE ILOŚCI POWSTAWANIA ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OGRANICZENIE ICH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
--

Zadania na lata 2004-2008:

- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami innymi niż niebezpieczne.
- Podjęcie działań mających na celu zmniejszenie powstawania odpadów „u źródła” tj. wprowadzanie technologii bezodpadowych, ponowne wykorzystanie odpadów.
- Wdrażanie innowacyjnych metod zagospodarowania osadów ściekowych powstałych w oczyszczalniach ścieków.

Tabela 12. Katalog celów długoterminowych i krótkoterminowych.

<u>Zagadnienie</u>	<u>Cele krótkoterminowe</u> <u>lata 2004-2008</u>	<u>Główne działania</u>	<u>Podmioty uczestniczące</u>
Cel długoterminowy do 2015r. → Monitorowanie wpływu opłat za korzystanie ze środowiska uiszczanych przez podmioty			
Monitoring opłat za korzystanie ze środowiska	1. Wdrożenie systemu REMAS i zapewnienie sprawnego funkcjonowania	- Wdrożenie oprogramowania zapewniającego szybki dostęp do informacji - Wypełnienie baz danych zawierających odpowiednie rejestry - Zbudowanie systemu wymiany informacji na linii Urząd Marszałkowski – powiat – gmina. - Aktualizacja bazy danych podmiotów i osób fizycznych zobowiązanych do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. - Wdrożenie systemu monitorowania założonych do realizacji celów i zadań uszczegółowionych w Programie Ochrony Środowiska.	Zarząd Powiatu / Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Urząd Marszałkowski
Cel długoterminowy do 2015r. → Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej oraz wzrost świadomości społeczeństwa w tematyce ochrony środowiska			
Edukacja ekologiczna	1. Wdrożenie systemu informowania społeczeństwa w zakresie tematyki ochrony środowiska	- Zorganizowanie kampanii edukacyjnej dla społeczeństwa w zakresie sposobów postępowania z odpadami, w zakresie ograniczenia niskiej emisji (broszury informacyjne, ulotki, sympozja, prelekcje, gazetka lokalna). - Kształcenie nauczycieli w zakresie metodyki i realizowania ścieżki edukacji ekologicznej. - Kształcenie kadr samorządowych w zakresie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju oraz integracji z UE. - Współpraca z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego "Lasy nad Górną Liswartą" w zakresie edukacji przyrodniczej (zajęcia terenowe realizowane na obszarze i w okolicy parku krajobrazowego: wycieczki przyrodnicze, historyczne; zabawy i gry edukacyjne; edukacja na terenie szkół). - Edukowanie młodzieży poprzez rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. - Rozszerzenie wiosennej akcji sprzątanie świata wszystkie sołectwa i osady. - Włączenie młodzieży w tworzenie Programu Ochrony Środowiska (na etapie założeń).	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Placówki oświatowe /Organizacje ekologiczne/ Zespół Parków Krajobrazowych/ Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich / Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Cel długoterminowy do 2015r. → Poprawa jakości powietrza atmosferycznego			
Ograniczenie niskiej emisji	1. Ograniczenie niskiej emisji z procesów spalania paliw	- Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii. - Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych oraz propagowanie spalania węgla w atestowanych piecach. - Termomodernizacja budynków. - Modernizacja lokalnych kotłowni poprzez instalowanie kotłów na groszek i miał.	Starostwo /Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Administratorzy budynków /GFOŚiGW
	2. Ograniczenie emisji komunikacyjnej	- Upłynnienie ruchu na drodze wojewódzkiej Nr 789 przez budowę obwodnicy północnej miasta Woźniki. - Zabezpieczenie pasa ochronnego przy planowanej autostradzie A1. - Tworzenie systemu tras rowerowych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych. - Poprawa stanu dróg.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa/ Administratorzy dróg
Zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów przemysłowych i ciepłowniczych	1. Zmniejszenie emisji zorganizowanej z zakładów przemysłowych i ciepłowniczych	- Wprowadzenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych technologii ograniczających emisje zanieczyszczeń do powietrza w tym również dotyczących systemów ogrzewania. - Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa

Cel długoterminowy do 2015r. → Zachowanie i wzbogacenie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych			
Ochrona i zrównoważony rozwój zasobów przyrody i jej składników	1. Ochrona i kształtowanie przyrody oraz gospodarki przestrzennej w obrębie obszarów chronionych	- Stosowanie ograniczeń i wymogów w granicach Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” wraz z Otuliną. - Objęcie ochroną obszarów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony: Torfowisko: „Woźnickie Bagno”, torfowisko Bagno Bruch”, eutroficzne torfowisko źródłiskowe „Torfowisko pod Grojcem”, polana śródleśna o nazwie „Pełnikowa łąka pod Lubszą”, „Dolina Mała Panew” oraz użytków ekologicznych. - Utrzymanie istniejących pomników i rezerwatów przyrody objętych ochroną. - Podjęcie działań w celu zachowania bioróżnorodności przyrody poprzez zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych. - Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz organizowanie ruchu turystycznego. - Wprowadzenie monitoringu istniejących obiektów przyrodniczych objętych prawną ochroną. - Opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach szczególnie chronionych. - Uwzględnienie nowych nasadzeń w decyzjach administracyjnych dotyczących wycinki drzew.	Burmistrz/ Nadleśnictwa /Park Krajobrazowy /Wojewoda/ Wojewódzki Konservator Przyrody
	2. Zwiększenie lesistości i ochrona istniejących zasobów leśnych	- Wprowadzenie organizacyjnych i ekonomicznych mechanizmów umożliwiających efektywną realizację programu zalesiania. - Ustalanie przeznaczenia gruntów do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. - Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju”. - Ustalanie przebiegu granicy rolno-leśnej. - Współpraca z nadleśnictwami.	Burmistrz/ Nadleśnictwa/ Starostwo

Cel długoterminowy do 2015r. → Zmniejszenie uciążliwości hałasu w środowisku			
Ochrona przed hałasem	1. Ograniczenie negatywnego wpływu hałasu na otoczenie	- Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki. - Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie wzdłuż dróg uciążliwych ekranów przeciwakustycznych oraz pasów zieleni. - Uwzględnianie na etapach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływu lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska. - Monitorowanie poziomu hałasu w jednostkach gospodarczych. - Wspieranie technologii zmniejszających poziom hałasu w otoczeniu zakładów produkcyjnych	Burmistrz / Przedsiębiorstwa /Administratorzy dróg /Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska /Osoby fizyczne

Cel długoterminowy do 2015r. → Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i ich ochrona oraz ochrona wód podziemnych			
Ochrona jakości wód powierzchniowych	1. Poprawa jakości wód powierzchniowych	- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie śródmieścia, całości miasta Woźniki i wsi Ligota Woźnicka. - Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Woźnikach do 650 m³/d, budowa oczyszczalni zbiorczej o wydajności 500 m³/d na granicy Psar i Piasku, oraz oczyszczalni zbiorczej 200 m³/d w rejonie miejscowości Pakuły. - Budowa oczyszczalni indywidualnych (zamiast szamb) na obszarach o rozproszonej zabudowie. - Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu utrzymanie rowów melioracyjnych odprowadzających wody deszczowe. - Wspieranie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w wyniku działalności rolniczej. - Ochrona Dorzecza Rzeki Mała Panew. - Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w małych zakładach produkcyjnych.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne/ Administratorzy oczyszczalni /Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa/ Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Ochrona jakości wód podziemnych	1. Ochrona ujęć wody pitnej	- Eliminowanie zagrożeń dla GZWP wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami. - Określenie stref ochronnych dla istniejących ujęć wodnych. - Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody. - Zainstalowanie oddzielaczy na ujęciu wody podziemnej w Woźnikach.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne/ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
	2. Racjonalizacja wykorzystania wód podziemnych	- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych. - Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem racjonalnego wykorzystania. - Rozbudowa sieci wodociągowej do Sulowa i poprzez tereny letniskowe spięcie sieci w Śliwie. - Uzbrojenie w sieć wodociagową zabudowy rozproszonej oraz nowych terenów zabudowy - Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi. - Wymiana istniejącego w Lubszy wodociągu cementowo-azbestowego na rury PE.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne/ Administratorzy wodociągów/ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
Ochrona przed powodzią i suszą	1. Wdrażanie programów ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania suszy	- Odbudowanie stawów lub jednego zbiornika wodnego w celu zmniejszenia i wyrównania ewentualnej fali powodziowej w dolnym biegu potoku Ligockiego. - Przeprowadzenie właściwej konserwacji istniejących urządzeń melioracyjnych, w celu przeciwdziałania ich postępującemu niszczeniu (min. w Psarach). - Utrzymanie w czystości koryta rzeki Łana i zlikwidowanie w jej dnie kamiennych nanosów pod mostami w mieście Woźniki w celu obniżenia skutków powodzi. - Egzekwowanie prowadzenia właściwego zarządzania gospodarką wodną na zbiornikach w okresie zagrożenia powodziowego. - Niedopuszczenie do wyznaczania nowych terenów pod zabudowę w sferach bezpośredniego zagrożenia powodziowego.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne/ Administratorzy cieków/ Nadleśnictwo/ Urząd Marszałkowski/ Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Cel długoterminowy do 2015r. → Racjonalne gospodarowanie komponentami litosfery przy minimalizacji antropogenicznych przeobrażeń i degradacji oraz zachowaniu wartości przyrodniczych			
Ochrona powierzchni ziemi i zasobów surowcowych	1. Ochrona i rewitalizacja powierzchni ziemi związana z zanieczyszczeniem i niekorzystnym przekształceniem terenu	- Wyznaczenie do zalesienia kompleksów słabych gruntów w północnych i wschodnich rejonach gminy. - Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi - Przeprowadzanie rekultywacji na terenach poeksploatacyjnych oraz niekorzystnie przekształconych poprzez przywrócenie gruntom wartości użytkowych lub przyrodniczych.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa / Osoby fizyczne/ organizacje pozarządowe, WFOŚiGW
	2. Ochrona gruntów rolnych	- Zapobieganie degradacji i dewastacji gruntów rolnych poprzez właściwe ich wykorzystanie w kierunku rolnym przy uwzględnieniu klas bonitacji. - Popularyzacja utrzymywania torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych. - Stosowanie właściwych metod agrotechnicznych w tym prawidłowej eksploatacji urządzeń melioracyjnych.	Burmistrz / Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne
	3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów kopalin	- Współpraca organów administracji publicznej w celu tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem przyszłościowej eksploatacji złóż udokumentowanych. - Przedsięwzięcie działań prowadzących do kompleksowego wykorzystania eksploatowanych złóż, w tym kopalin towarzyszących.	Burmistrz/ Przedsiębiorcy /Urząd Wojewódzki/ Urzędy Górnice
Cel długoterminowy do 2015r. → Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów i wprowadzenie systemu ich odzysku lub unieszkodliwiania			
Odpady komunalne	1. Wprowadzenie programu kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi	- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami komunalnymi. - Stopniowa likwidacja dzikich wysypisk – szczególnie w rejonie byłych wyrobisk w Lubszy i Babienicy. - Propagowanie działań związanych z kompostowaniem odpadów organicznych. - Kontynuacja rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych - Podjęcie działań w celu zwiększenia opłacalności działalności gospodarczej w zakresie gospodarowania odpadami. - Podjęcie działań mających na celu zwiększenie efektywności zbiórki odpadów komunalnych.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Administratorzy instalacji/ Organizacje pozarządowe

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Odpady niebezpieczne	1. Zmniejszenie ilości powstawania odpadów niebezpiecznych i ograniczenie ich oddziaływania na środowisko	- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami niebezpiecznymi. - Realizowanie właściwej gospodarki odpadami medycznymi. - Stworzenie warunków do odbioru odpadów niebezpiecznych. - Rozwiązanie kwestii zorganizowania regionalnego systemu recyklingu wyeksploatowanych samochodów. - Stworzenie warunków do zbiórki odpadów wielkogabarytowych z terenu gminy.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Administratorzy instalacji /Placówki medyczne
Odpady inne niż niebezpieczne	1. Zmniejszenie ilości powstawania odpadów innych niż niebezpieczne i ograniczenie ich oddziaływania na środowisko	- Opracowanie i wdrażanie planu gospodarki odpadami innymi niż niebezpieczne. - Podjęcie działań mających na celu zmniejszenie powstawania odpadów „u źródła” tj. wprowadzanie technologii bezodpadowych, ponowne wykorzystanie odpadów. - Wdrażanie innowacyjnych metod zagospodarowania osadów ściekowych powstałych w oczyszczalniach ścieków.	Burmistrz/ Przedsiębiorstwa /Osoby fizyczne /Administratorzy instalacji

5 Wyznaczenie priorytetów ekologicznych

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Woźniki oraz konsultacji społecznych wyznaczono podstawowe priorytety ekologiczne. Wybór priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne polityki ekologicznej państwa, jak również wymagania w zakresie jakości środowiska naturalnego, aktualnych potrzeb i możliwości finansowo- ekonomicznych gminy.

5.1 Kryteria wyboru priorytetów ekologicznych

Precyzując priorytety ekologiczne oraz podstawowe cele krótkoterminowe dla gminy Woźniki uwzględniono następujące kryteria:

- ochrona życia i zdrowia ludności poprzez likwidację bezpośrednich zagrożeń;
- realizacja „Układu Europejskiego” i „Narodowego programu przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej”, czego głównym celem jest dostosowanie polskiego prawa ochrony środowiska do legislacji UE;
- realizacja przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu środowiska przy pomocy środków unijnych i strukturalnych w oparciu o „Strategię wykorzystania funduszu ISPA jako uzupełniającego instrumentu realizacji polityki ekologicznej Państwa”;
- obecny stan zaawansowania przedsięwzięcia;
- wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy "Prawo Wodne" oraz innych ustaw komplementarnych;
- analiza finansowa gminy.

Powyższe kryteria wyboru priorytetów ekologicznych są zbieżne z założeniami z tego zakresu wyszczególnionymi w Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego i Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Lublinieckiego.

Przy wyborze konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych głównym kryterium była efektywność ekonomiczno-ekologiczna.

5.2 Główne priorytety ekologiczne Gminy Woźniki

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria zakładamy, w perspektywie najbliższych czterech lat, następującą hierarchię potrzeb:

1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej.

Woda w rzekach Mała Panew i Kamieniczka charakteryzuje się złym stanem sanitarnym. Podobnie płytkie studnie kopane, które były podstawą zaopatrzenia w wodę indywidualnych gospodarstw narażone są na zanieczyszczenia min. z terenów zabudowanych pozbawionych kanalizacji sanitarnej. Miasto Woźniki posiada kanalizację sanitarną od 1998r. Wcześniej jej funkcje spełniała kanalizacja deszczowa o charakterze ogólnospławnym, do której ścieki były odprowadzane po częściowym ich oczyszczeniu w osadnikach przydomowych (w większości trzykomorowych z kilkudobowym zatrzymywaniem). W 1999 roku w oparciu o wybudowaną w Woźnikach oczyszczalnię ścieków rozpoczęto realizację sieci sanitarnej. Do końca roku wykonano około 3 km sieci sanitarnej tj. blisko 50 % I etapu

budowy kanalizacji sanitarnej, który obejmuje głównie tereny zainwestowania miejskiego. Konieczna jest rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków do 650 m³/d oraz objęcie kanalizacją sanitarną całości miasta Woźniki i wsi Ligota Woźnicka, wsi Psary i Babienica, wieś Piasek i Lubsza.

Zadaniem priorytetowym, jednak przewidzianym do realizacji po 2008 roku jest rozbudowa kanalizacji sanitarnej na całym terenie gminy oraz budowa nowych oczyszczalni ścieków (w miejscowości Pakuły, Sośnica, w Czarnym Lesie).

Zadania priorytetowe przewidziane do realizacji do 2008r. w zakresie rozbudowy infrastruktury, które przyczynią się do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych:

- Budowa oczyszczalni ścieków w Psarach i Babienicy oraz realizacja I etapu kanalizacji
- Realizacja II etapu kanalizacji: Psary- Babienica
- Realizacja III etapu kanalizacji (Woźniki)
- Realizacja III etapu kanalizacji (Woźniki)

2. Poprawa jakości wody pitnej.

Ujęcie wody pitnej w Woźnikach charakteryzuje się dużym stopniem zanieczyszczenia żelazem. W związku z czym w latach 2004-2005 planuje się założenie odżelaziaczy na tym ujęciu, w celu poprawy jakości wody do spożycia przez mieszkańców. W latach 2006-2008 planuje się na terenie Lubszy wymianę azbestowego wodociągu celem zmniejszenia zagrożenia życia chorobami nowotworowymi.

3. Racjonalna gospodarka odpadami.

Zorganizowanie dobrej gospodarki odpadami wiąże się głównie z rozszerzeniem selektywnej zbiórki o dodatkowy element (makulatura) oraz z podjęciem działań w kierunku:

- zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczenia ich ilości;
- ograniczenia negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;
- odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- wzrostu ich wykorzystania;
- wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie sposobów postępowania z odpadami.

Zadania priorytetowe w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami zostaną zamieszczone w Planie gospodarki odpadami.

4. Wyeliminowanie negatywnego wpływu **hałasu komunikacyjnego** na środowisko oraz **poprawa jakości powietrza atmosferycznego** wiąże się min. z upłynnieniem ruchu przelotowego, modernizacją dróg lokalnych oraz wyprowadzeniem transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki poprzez budowę obwodnicy Woźnik. Zadania te jednak, ze względu na brak dostatecznych środków na ich wykonanie przewidziane są do realizacji po 2008 roku.

Istotnym działaniem priorytetowym w zakresie ograniczania niskiej emisji na terenie gminy, które zostanie zrealizowane w latach 2007-2008 jest modernizacja kotłowni w mieszkalnych budynkach komunalnych.

5. **Ochrona przyrody** wiąże się z objęciem ochroną prawną obiektów i obszarów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym oraz utrzymaniem istniejących pomników przyrody i rezerwatów.

Zadaniem priorytetowym w zakresie ochrony przyrody na lata 2004- 2008 jest urządzanie i utrzymanie terenów zieleni oraz zagospodarowanie skwerów i zieleńców.

6. Edukacja ekologiczna jest istotnym elementem wszelkich działań proekologicznych na terenie gminy. Rozwój edukacji ekologicznej wiąże się ze wzrostem świadomości społeczeństwa w zakresie użytkowania i ochrony środowiska naturalnego i powinna dotyczyć przede wszystkim sposobów postępowania z odpadami (min opakowaniami plastikowymi).

Zadanie priorytetowe w zakresie edukacji ekologicznej planowane do realizacji w latach 2004-2008:

- Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej oraz podjęcie działań w celu wzrostu świadomości społeczeństwa w tematyce ochrony środowiska min. w zakresie sposobów postępowania z odpadami.

5.3 Plan operacyjny na lata 2004-2008

Wyznaczone powyżej cele ekologiczne do 2015 roku i zadania konieczne do ich realizacji stanowią podstawę do sprecyzowania planu operacyjnego na lata 2004-2008, który zawiera zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia wraz z kosztami ich realizacji i instytucjami realizującymi oraz źródłami ich finansowania.

Określone w planie operacyjnym (tabela 13) zadania mają charakter inwestycyjny. Dzielią się również na zadania własne gminy oraz zadania, w których gmina współuczestniczy. Pominęto zadania nie wiążące się z istotnymi kosztami

Zaproponowana lista przedsięwzięć inwestycyjnych nie zamyka możliwości realizowania innych, charakteryzujących się mniejszą skalą, a tym samym mniejszym jednostkowym efektem.

Tabela 14 zawiera podział zadań zamieszczonych w katalogu celów długoterminowych i krótkoterminowych na zadania własne gminy, zadania koordynowane i zadania współfinansowane z uwzględnieniem środków na ich realizację.

W trakcie opracowania planu operacyjnego uwzględniono ponadto:

- priorytety ekologiczne dla gminy Woźniki;
- przedsięwzięcia proponowane do finansowania ze środków UE na lata 2004 – 2008;
- propozycje zgłoszone do realizacji w najbliższych czterech latach przez gminę i przedstawicieli zakładów produkcyjnych na terenie gminy Woźniki oraz społeczeństwo (ankietyzacja gmin /zakładów - lista przedsięwzięć zgłoszonych w ramach ankietyzacji stanowi **załącznik nr 2,4** do niniejszego Programu);
- propozycje uzgodnione podczas warsztatów roboczych i konsultacji z przedstawicielami różnych instytucji, organizacji włączonych w zagadnienie ochrony środowiska w gminie Woźniki.

Tabela 13. Plan operacyjny na lata 2004-2008.

Lp.	Priorytet	Zadanie		Szacunkowy koszt zadania na lata 2004-2008				Środki własne	Środki funduszy strukturalnych, unijnych -	Pożyczki, dotacje
		Lp.	Nazwa działania	2004 - 2005	2005- 2006	2006- 2007	2007- 2008			
1.	Wdrożenie systemu REMAS i kontrola systemu opłat	1.	<i>Wdrożenie REMAS (stworzenie systemu SOZAT- REMAS- GMINA wraz z systemem wymiany informacji, wypełnianie baz danych dotyczących płatników i emisji do środowiska, monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska)</i>	13 650	1000	1000	1000	-	-	WFOŚ i GW (16 650) ✓
		2.	<i>Zakup licencji na oprogramowanie SOZAT- REMAS- GMINA</i>	3300	2200	2200	2200	-	-	WFOŚ i GW (9 900)
		Razem		16950	3200	3200	3200			26 550 ✓
2.	Edukacja ekologiczna	1.	<i>Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej oraz podjęcie działań w celu wzrostu świadomości społeczeństwa w tematyce ochrony środowiska min. w zakresie sposobów postępowania z odpadami</i>	3000	3000	3000	3000	12 000 ✓ GFOŚ i GW	-	-
		Razem		3000	3000	3000	3000	12000		
3.	Ochrona powietrza atmosferycznego	1.	<i>Modernizacja kotłowni w mieszkalnych budynkach komunalnych</i>	-	-	-	500 000	100 000	-	400 000 (WFOŚ i GW)
		Razem					500 000	100 000	-	400 000 (WFOŚ i GW)

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

4.	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1.	Budowa oczyszczalni ścieków w Psarach i Babienicy oraz realizacja I etapu kanalizacji	7 786 000	-	-	-	546 000	3 240 000 (SAPARD)	4 000 000 (WFOŚ i GW)
		2.	Realizacja II etapu kanalizacji: Psary- Babienica	-	7 570 000	-	-	890 000	3 520 000 (SAPARD)	3 160 000 (WFOŚ i GW)
		3.	Realizacja III etapu kanalizacji (Woźniki)	-	-	-	3 500 000	875 000	1 750 000 (środki unijne)	875 000 (WFOŚ i GW, NFOŚ i GW)
		5.	Założenie odźwiżni na ujęciu wody pitnej w Woźnikach	250 000	-	-	-	125 000	-	125 000 (kredyt w BOŚ)
		Razem		8 036 000	7 570 000		4 500 000	2 636 000	8 510 000	8 960 000
5.	Gospodarka odpadami	Szczegółowa analiza przedmiotowej kwestii zostanie przedstawiona w planie gospodarki odpadami. (85 000 zł, w tym środki własne - 55 000 zł, Fundusz Spójności – 20 000, Starostwo powiatowe – 10 000 zł)								
6	Ochrona przyrody	1.	Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zagospodarowanie skwerów i zieleńców	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000 GFOŚ i GW	-	-
		Razem		10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	-	-

Na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska na gminy Woźniki przewiduje się przeznaczyć 20 184 550 zł w tym:

- środki własne – 2 688 000 zł;
- środki funduszy strukturalnych, środki unijne – 8 510 000 zł, w tym SAPARD – 6 760 000 zł;
- środki krajowe – 8 986 550 zł w tym: kredyt w BOŚ – 125 000 zł, WFOŚiGW, NFOŚiGW – 8 835 000 zł;

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Tabela 14. Podział zadań zamieszczonych w katalogu celów długoterminowych i krótkoterminowych na zadania własne gminy, zadania koordynowane i zadania współfinansowane z uwzględnieniem środków na ich realizację

Zagadnienie	Zadania	Udział gminy w realizacji zadań (własne /koordynowane/ współfinansowane) W/K/Ws	Lata 2004 – 2008	Lata 2009 – 2015	Szacunkowe koszty poniesione przez gminę na realizację zadania w PLN	Potencjalne źródła finansowania	Podmioty uczestniczące	Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania
Cel długoterminowy do 2015r. → Monitorowanie wpływu opłat za korzystanie ze środowiska uiszczanych przez podmioty								
Monitoring opłat za korzystanie ze środowiska	1. Wdrożenie REMAS (stworzenie systemu SOZAT- REMAS- GMINA wraz z systemem wymiany informacji, wypełnianie baz danych dotyczących płatników i emisji do środowiska, monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska, Zakup licencji na oprogramowanie SOZAT-REMAS-GMINA)	W	+	+	Do roku 2005 – 16 950	WFOŚiGW, GFOŚiGW, Budżet gminy	Powiat, /Urząd Marszałkowski/ Podmioty gospodarcze	Urząd Marszałkowski
Cel długoterminowy do 2015r. → Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej oraz wzrost świadomości społeczeństwa w tematyce ochrony środowiska								
Edukacja ekologiczna	1. Zorganizowanie kampanii edukacyjnej dla społeczeństwa w zakresie sposobów postępowania z odpadami, w zakresie ograniczenia niskiej emisji (broszury informacyjne, ulotki, sympozja, prelekcje, gazetka lokalna)	Ws	+	+	Do roku 2008 – 12 000 (GFOŚiGW)	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów gospodarczych, budżet państwa, budżet powiat, budżet gminy,	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa	Burmistrz
	2. Kształcenie nauczycieli w zakresie metodyki i realizowania ścieżki edukacji ekologicznej	Ws	+	+	Wsparcie budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	WFOŚiGW. Budżet powiatu, budżet gminy	Placówki oświatowe, Zespół Parków Krajobrazowych	Burmistrz, Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych, Starosta

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

3.	Kształcenie kadr samorządowych w zakresie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju oraz integracji z UE	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	WFOŚiGW, budżet powiatu, budżet gminy, środki finansowe organizacji pozarządowych	Organizacje pozarządowe	Burmistrz,
4.	Współpraca z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego „Lasy nad Górną Liswartą” w zakresie edukacji przyrodniczej (zajęcia terenowe realizowane na obszarze i w okolicy parku krajobrazowego: wycieczki przyrodnicze, historyczne; zabawy i gry edukacyjne; edukacja na terenie szkół).	K	+	+	-	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Budżet powiatu	Placówki oświatowe, Zespół Parków Krajobrazowych, zainteresowane podmioty	Burmistrz, Starosta
5.	Edukowanie młodzieży poprzez rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet państwa, Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki finansowe organizacji pozarządowych	Zespół Parków Krajobrazowych, organizacje pozarządowe, zainteresowane podmioty	Burmistrz, Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych
6.	Włączenie młodzieży w tworzenie Programu Ochrony Środowiska (na etapie założeń).	W	-	+	Brak danych	Budżet gminy, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Placówki oświatowe, burmistrz, zainteresowane podmioty	Burmistrz, Rada Miasta
7.	Rozszerzenie wiosennej akcji sprzątanie świata wszystkie sołectwa i osady.	Ws	+	+	Wsparcie z GFOŚiGW	GFOŚiGW, środki zainteresowanych podmiotów	Placówki oświatowe, zainteresowane podmioty,	Burmistrz

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

Cel długoterminowy do 2015r. → Poprawa jakości powietrza atmosferycznego								
Ochrona powietrza atmosferycznego	1. Propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii	Ws	+	+	Wsparcie z GFOŚiGW i budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, GFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów, środki finansowe organizacji pozarządowych	Zainteresowane podmioty, organizacje pozarządowe	Burmistrz, Starosta
	2. Wprowadzenie systemów grzewczych energooszczędnych i niskoemisyjnych oraz propagowanie spalania węgla w atestowanych piecach.	Ws	-	+	Wsparcie z GFOŚiGW i budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, GFOŚiGW, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty, osoby fizyczne	Burmistrz, Starosta, podmioty gospodarcze
	3. Termomodernizacja budynków	Ws	-	+	Wsparcie z GFOŚiGW i budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty, osoby fizyczne	Burmistrz, Starosta, podmioty gospodarcze
	4. Modernizacja lokalnych kotłowni (instalowanie kotłów na groszek i miał)	Ws	+	-	100 000 (środki własne gminy)	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty gospodarcze, osoby fizyczne	Burmistrz
	5. Uptęnnienie ruchu na drodze wojewódzkiej Nr 789 przez budowę obwodnicy północnej miasta Woźniki	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów, budżet państwa	Zainteresowane podmioty gospodarcze, administratorzy dróg	Urząd Marszałkowski, Burmistrz, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

6.	Tworzenie systemu tras rowerowych wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych	Ws	-	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Osoby fizyczne, administratorzy dróg	Burmistrz
7.	Zabezpieczenie pasa ochronnego przy planowanej autostradzie A1	K	-	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty gospodarcze,	Burmistrz
8.	Poprawa stanu dróg	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze strukturalne,	Administratorzy dróg	Burmistrz
9.	Wprowadzenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych technologii ograniczających emisje zanieczyszczeń do powietrza w tym również dotyczących systemów ogrzewania.	K	+	+	-	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Banki, środki finansowe zainteresowanych podmiotów gospodarczych, Fundusze strukturalne	Zainteresowane podmioty gospodarcze	Podmioty gospodarcze
10.	Modernizacja przestarzałych systemów ciepłowniczych powodujących duże zużycie surowców energetycznych	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów i osób fizycznych, WFOŚiGW	Zainteresowane podmioty, osoby fizyczne	Burmistrz, podmioty gospodarcze

Cel długoterminowy do 2015r. → Zachowanie i wzbogacenie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych								
Ochrona i zrównoważony rozwój zasobów przyrody i jej składników	1. Stosowanie ograniczeń i wymogów w granicach Parku Krajobrazowego Górnej Liswarty wraz z Otuliną	K	+	+	-	-	Zespół Parków Krajobrazowych, Burmistrz, Wojewoda,	Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych, Wojewoda, Burmistrz
	2. Objęcie ochroną obszarów o walorach przyrodniczych wymagających ochrony: Torfowisko: „Woźnickie Bagno”, torfowisko Bagno Bruch”, eutroficzne torfowisko źródłiskowe „Torfowisko pod Grojcem”, polana śródleśna o nazwie „Pełnikowa łąka pod Lubszą”, Dolina Mała Panew” oraz użytków ekologicznych	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Zespół Parków Krajobrazowych, Wojewoda, Konserwator Przyrody	Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych, Wojewoda, Burmistrz
	3. Utrzymanie istniejących pomników i rezerwatów przyrody objętych ochroną	K	+	+	-	Budżet państwa	Zespół Parków Krajobrazowych, Nadleśnictwo, Konserwator Przyrody	Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych, Konserwator Przyrody, Nadleśnictwo
	4. Podjęcie działań w celu zachowania bioróżnorodności przyrody poprzez zachowanie naturalnego zróżnicowania występujących ekosystemów łąkowych, śródpolnych, wodnych, bagiennych i leśnych.	K	+	+	-	Budżet państwa, NFOŚiGW, EKOFUNDUSZ	Zespół Parków Krajobrazowych, Nadleśnictwo,	Burmistrz, Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych
	5. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz organizowanie ruchu turystycznego	Ws	+	+	Wsparcie z GFOŚiGW w miarę możliwości finansowych	Budżet państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, GFOŚiGW	Zespół Parków Krajobrazowych, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne	Burmistrz

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

6.	Wprowadzenie monitoringu istniejących obiektów przyrodniczych objętych prawną ochroną	K	+	+	-	Budżet Państwa	Zespół Parków Krajobrazowych, Wojewódzki Konserwator Przyrody	Wojewódzki Konserwator Przyrody
7.	Opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach szczególnie chronionych	K	+	+	-	Budżet Państwa	Zespół Parków Krajobrazowych, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Starosta	Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych, Konserwator Przyrody
8.	Uwzględnienie w decyzjach administracyjnych dotyczących wycinki drzew, nowych nasadzeń	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy, środki finansowe osób fizycznych	Burmistrz, osoby fizyczne	Burmistrz
9.	Wprowadzenie organizacyjnych i ekonomicznych mechanizmów umożliwiających efektywną realizację programu zalesiania.	K	+	+	-	Budżet państwa	Nadleśnictwo, burmistrz, organizacje pozarządowe	Nadleśnictwo, Starostwo
10.	Ustalanie przeznaczenia gruntów do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy	Burmistrz, osoby fizyczne	Burmistrz
11.	Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju”.	K	+	+	-	Budżet państwa	Nadleśnictwa	Nadleśnictwo
12.	Ustalanie przebiegu granicy rolno-leśnej.	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy, osoby fizyczne	Nadleśnictwa	Burmistrz, Nadleśnictwo,

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

	13. Współpraca z nadleśnictwami.	W	+	+	Brak danych	-	Nadleśnictwa, Zespół Parków Krajobrazowych,	Burmistrz
Cel długoterminowy do 2015r. → Zmniejszenie uciążliwości hałasu w środowisku								
Ochrona przed hałasem	1. Wyprowadzenie transportu tranzytowego poza teren miasta Woźniki	Ws	-	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, Fundusze strukturalne	Administratorzy dróg	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych
	2. Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie wzdłuż dróg uciążliwych ekranów przeciwdźwiękowych oraz pasów zieleni	K	+	+	-	Budżet państwa	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Organizacje pozarządowe, administratorzy dróg	Burmistrz, administratorzy dróg
	3. Uwzględnianie na etapach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływu lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Burmistrz, osoby fizyczne, zainteresowane podmioty	Burmistrz

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

	4. Monitorowanie poziomu hałasu w jednostkach gospodarczych	K	+	+		Budżet państwa, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, zainteresowane podmioty	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
	5. Wspieranie technologii zmniejszających poziom hałasu w otoczeniu zakładów produkcyjnych	K	+	+		Środki finansowe zainteresowanych podmiotów,	Zainteresowane podmioty	Burmistrz
Cel długoterminowy do 2015r. → Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i ich ochrona oraz ochrona wód podziemnych								
Ochrona jakości wód powierzchniowych	1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie śródmieścia a w dalszej perspektywie całości miasta Woźniki i wsi Ligota Woźnicka	W	+	+	3 500 000 do roku 2008	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOSiGW, środki unijne	Zainteresowane podmioty	Burmistrz
	2. Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Woźnikach do 650 m ³ /d, budowa oczyszczalni zbiorczej o wydajności 500 m ³ /d na granicy Psar i Piasku, oraz oczyszczalni zbiorczej 200 m ³ /d w rejonie miejscowości Pakuły.	W	+	+	Do roku 2005 – 7 786 000	Budżet gminy, SAPARD, WFOŚiGW	Zainteresowane podmioty	Burmistrz
	3. Budowa oczyszczalni indywidualnych (zamiast szamb) na obszarach o zabudowie rozproszonej, gdzie pozwalają na to warunki	Ws	-	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet państwa, budżet gminy, środki finansowe organizacji pozarządowych	Starosta, osoby fizyczne, Organizacje pozarządowe	Osoby fizyczne

4. Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu utrzymanie rowów melioracyjnych odprowadzających wody deszczowe.	K	+	+	-	Budżet państwa, Budżet Powiatowego Związku Spółek Wodnych, środki finansowe rolników indywidualnych, środki finansowe przedsiębiorstw	Spółki wodne, rolnicy, podmioty gospodarcze, Urząd marszałkowski	Burmistrz, Zarząd Powiatowego Związku Spółek Wodnych
5. Wsparcie działań mających na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód w wyniku działalności rolniczej.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów, budżet powiatu	Regionalne centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, organizacje pozarządowe	Burmistrz,
6. Ochrona Dorzecza Rzeki Mała Panew.	K	+	+	-	Fundusz Spójności	Burmistrz, sąsiednie gminy	Burmistrz
7. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w małych zakładach produkcyjnych.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów gospodarczych	Zainteresowane podmioty gospodarcze	Burmistrz
8. Eliminowanie zagrożeń dla GZWP wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty gospodarcze, osoby fizyczne, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Burmistrz,

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

	9. Określenie stref ochronnych dla istniejących ujęć wodnych	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy, zainteresowane podmioty	Burmistrz	Burmistrz
	10. Przestrzeganie ograniczeń przy użytkowaniu terenów w obrębie utworzonych stref ochronnych ujęć wody.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów, budżet gminy	Zainteresowane podmioty gospodarcze, osoby fizyczne, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Burmistrz,
	11. Zainstalowanie odzłaziaczy na ujęciu wody podziemnej w Woźnikach.	W	+	-	Do 2005 roku - 250 000	Budżet gminy, BANK OCHRONY ŚRODOWISKA	Burmistrz, Starosta	Burmistrz
	12. Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych dobrej jakości dla potrzeb przemysłowych.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty,	Burmistrz, podmioty gospodarcze
	13. Wprowadzenie skutecznego monitoringu sieci wodociągowej pod względem racjonalnego wykorzystania.	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy	Burmistrz, Administratorzy wodociągów	Burmistrz
	14. Rozbudowa sieci wodociągowej do Sulowa i poprzez tereny letniskowe spięcie sieci w Śliwie	Ws	-	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze strukturalne	Zainteresowane podmioty gospodarcze, Burmistrz	Burmistrz
	15. Uzbrojenie w sieć wodociągową zabudowy rozproszonej oraz nowych terenów zabudowy	Ws	-	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze strukturalne	Zainteresowane podmioty gospodarcze, Burmistrz	Burmistrz

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

16. Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z ustalonymi zasobami dyspozycyjnymi.	K	+	+	-	Budżet państwa, Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty, Burmistrz, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Burmistrz, podmioty gospodarcze
17. Odbudowanie stawów lub jednego zbiornika wodnego w celu zmniejszenia i wyrównania ewentualnej fali powodziowej w dolnym biegu potoku Ligockiego	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gmin, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Nadleśnictwa, zainteresowane podmioty	Burmistrz, Marszałek Województwa
18. Przeprowadzenie właściwej konserwacji istniejących urządzeń melioracyjnych, w celu przeciwdziałania ich postępującemu niszczeniu (min. w Psarach).	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet państwa, Budżet Powiatowego Zespołu Spółek Wodnych, budżet gminy, środki finansowe rolników indywidualnych, środki finansowe przedsiębiorstw	Powiatowy Zespół Spółek Wodnych, rolnicy, podmioty gospodarcze, Urząd Marszałkowski	Burmistrz, Marszałek Województwa
19. Utrzymanie w czystości koryta rzeki Łana i zlikwidowanie w jej dnie kamiennych nanosów pod mostami w mieście Woźniki w celu obniżenia skutków powodzi.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet Powiatowego Zespołu Spółek Wodnych, budżet gminy, środki finansowe rolników indywidualnych, środki finansowe przedsiębiorstw	Burmistrz, Powiatowy Zespół Spółek Wodnych, rolnicy, podmioty gospodarcze,	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

	20. Egzekwowanie prowadzenia właściwego zarządzania gospodarką wodną na zbiornikach w okresie zagrożenia powodziowego	K	+	+	-	Budżet państwa, środki zainteresowanych podmiotów gospodarczych	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, zainteresowane podmioty	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
	21. Niedopuszczenie do wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę w sferach bezpośredniego zagrożenia powodziowego.	W	+	+	Brak danych	Budżet Państwa, środki zainteresowanych podmiotów	Rada miasta	Burmistrz
Cel długoterminowy do 2015r. → Racjonalne gospodarowanie komponentami litosfery przy minimalizacji antropogenicznych przeobrażeń i degradacji oraz zachowaniu wartości przyrodniczych								
Ochrona powierzchni ziemi i zasobów surowcowych	1. Wyznaczenie do zalesienia kompleksów słabych gruntów w północnych i wschodnich rejonach gminy.	W	+	+	Brak danych	Budżet gminy,	Burmistrz	Burmistrz
	2. Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi	K	+	+	-	PFOŚiGW, Budżet państwa	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zainteresowane podmioty, gminy	Starosta
	3. Przeprowadzanie rekultywacji na terenach poeksploatacyjnych oraz niekorzystnie przekształconych poprzez przywrócenie gruntem wartości użytkowych lub przyrodniczych.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Zainteresowane podmioty gospodarcze	Podmioty gospodarcze
	4. Wdrażanie działań zmierzających do ochrony gleb przed erozją poprzez ich właściwe użytkowanie.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Środki zainteresowanych podmiotów gospodarczych, budżet gminy	Burmistrz, zainteresowane podmioty, organizacje pozarządowe	Burmistrz

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Woźniki na lata 2004-2015”

	5. Zapobieganie degradacji i dewastacji gruntów rolnych poprzez właściwe ich wykorzystanie w kierunku rolnym przy uwzględnieniu klas bonitacji.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów gospodarczych	Zainteresowane podmioty gospodarcze	Burmistrz, podmioty gospodarcze
	6. Popularyzacja utrzymywania torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Środki zainteresowanych podmiotów gospodarczych, budżet gminy	Zainteresowane podmioty, organizacje pozarządowe	Burmistrz
	7. Stosowanie właściwych metod agrotechnicznych w tym prawidłowej eksploatacji urządzeń melioracyjnych.	K	+	+	-	Budżet państwa, środki finansowe osób fizycznych i zainteresowanych podmiotów	Spółki Wodne, osoby fizyczne, zainteresowane podmioty	Burmistrz, powiaty gospodarcze
	8. Przedsięwzięcie działań prowadzących do kompleksowego wykorzystania eksploatowanych złóż, w tym kopalni towarzyszących.	K	+	+	-	Środki finansowe zainteresowanych podmiotów	Burmistrz, zainteresowane podmioty, Urzędy górnicze	Starosta, Wojewoda, podmioty gospodarcze
	9. Współpraca organów administracji publicznej w celu tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem przyszłościowej eksploatacji złóż udokumentowanych.	Ws	+	+	Wsparcie z budżetu gminy w miarę możliwości finansowych	Budżet gminy, budżet państwa, środki zainteresowanych podmiotów	Burmistrz, osoby fizyczne, podmioty gospodarcze, Urząd Wojewódzki	Burmistrz, podmioty gospodarcze
Cel długoterminowy do 2015r. → Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów i wprowadzenie systemu ich odzysku lub unieszkodliwiania Szczegółowa analiza przedmiotowej kwestii zostanie przedstawiona w Planie gospodarki odpadami. (85 000 zł, w tym środki własne - 55 000 zł, Fundusz Spójności – 20 000, Starostwo powiatowe – 10 000 zł)								

Uwaga! W przypadku pojawienia się możliwości dodatkowego sfinansowania powyższych zadań ze środków UE (Fundusz Spójności, fundusze strukturalne), zadania te mogą być dofinansowane z tych środków.

6 Analiza finansowo-ekonomiczna budżetu gminy Woźniki

Dochód gminy Woźniki ogółem w 2002 roku wynosił 12 728 793 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło 1 323 zł. Podstawowy dochód podatkowy na jednego mieszkańca w 2002 r. wynosił 624 zł.

W celu realizacji dotychczasowych przedsięwzięć gmina Woźniki korzystała ze środków min Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2002 roku Gmina otrzymała środki finansowe z wyżej wymienionych Funduszy na budowę kanalizacji sanitarnej w Woźnikach w wysokości 363 583 zł. W ogromnej większości inwestycja ta została sfinansowana ze środków własnych ludności w wysokości 1 488 485 zł. W ciągu trzech lat (od 1998 roku do 2001r) na ochronę środowiska z budżetu gminy wydatkowano środki finansowe w wysokości: 9 016 100 zł, natomiast ze środków pomocowych - 223 668 zł (tabela 15).

Tabela 15. Wysokość środków finansowych z budżetu Gminy i środków pomocowych wydatkowanych na ochronę środowiska w latach 1998-2001.

<i>Rok</i>	<i>Środki finansowe z budżetu Gminy Woźniki</i>	<i>Środki finansowe pomocowe</i>
1998	2 792 599 zł	-
1999	63 467 zł	164 000 zł
2000	794 246 zł	5 077 zł
2001	5 365 788 zł	54 591 zł
Razem w latach 1998 – 2001	9 016 100 zł	223 668 zł

Do inwestycji z zakresu ochrony środowiska realizowanych przez Gminę Woźniki w ostatnich latach należały:

- Budowa oczyszczalni ścieków w Woźnikach wraz z I etapem budowy kanalizacji sanitarnej dla miasta Woźniki. Większość I etapu budowy kanalizacji sanitarnej został zrealizowany. Do realizacji pozostał natomiast rejon Rynku w Woźnikach oraz odcinek w kierunku miejscowości Koziegłowy.
- Montaż odzłaziaczy na ujęciu wody pitnej w Psarach.
- Modernizacja c. o. / wymiana na ogrzewanie olejowe bądź miałowe / w placówkach oświatowych i OSP Woźniki.

Planowany dochód gminy na rok 2004 r. wynosi 13 053 138 zł, z czego 3 305 000 zł przeznaczono na realizację inwestycji z zakresu budowy oczyszczalni ścieków w Psarach i kanalizacji sanitarnej. Planuje się również zaciągnięcie pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na powyższe inwestycje w wysokości 3 000 000 zł.

Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zgodnie z załącznikiem do Uchwały Nr 241/XXXII/94 rady Miejskiej z dnia 1.03.1994 roku Gminy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej służy wypełnieniu zadań gminy w zakresie ochrony środowiska.

Wpływami Funduszu są wpływy ustalone ustawą oraz wpływy z wszelkich przedsięwzięć organizowanych na terenie miasta i gminy, co do których Rada Miejska podejmie uchwałę o przeznaczeniu wpływów na rzecz ochrony środowiska. Środki z Funduszu przeznaczane są na cele służące ochronie środowiska.

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska środki gminnych funduszy ochrony środowiska przeznacza się na:

- edukację ekologiczną oraz programowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji;
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi;
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;

Tabela 16. Zestawienie dochodów Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na rok 2004. Plan finansowo - rzeczowy na 2004 rok.

DOCHODY						
Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 2004 r.	Kwota w złotych			
			§ 0580	§ 0690	§ 0920	§ 097
1	2	3	4	5	6	7
I.	Wpływy własne	1 000	0	1 000		
1.	Za usuwanie drzew i krzewów	1 000		1 000		
II.	Oplaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska	15 000	0	15 000	0	0
1.	Wpłaty przekazane przez zarząd województwa z tytułu opłat	15 000		15 000		
2.	Wpłaty przekazane przez zarząd województwa z tytułu kar	0				
III.	Dotacje	31 100	0	0	0	31 100
1.	Odsetki z rachunku bankowego i inne	400	0	0	400	0
	OGÓŁEM	47 500	0	16 000	400	31 100
	Stan funduszu na początek roku – środki pieniężne	5 300				
	Suma bilansowa	52 800				

§ 0580 – grzywny i kary pieniężne;

§ 0690 – wpływy z różnych opłat;

§ 0920 – odsetki z rachunku bankowego;

§ 097 – dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska

Tabela 17. Zestawienie wydatków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na rok 2004. Plan finansowo rzeczowy na 2004 rok.

WYDATKI				
Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 2004 r.	Kwota z złotych	
			§ 4210	§ 4300
1	2	3	4	5
I.	Urządzanie i utrzymanie terenów oraz zadrzewienie i zakrzewienie	6 000	4 500	1 500
1.	Zakup drzewek, krzewów i kwiatów	3 500	3 500	
2.	Zakup publikacji	1 000	1 000	
3.	Bieżące utrzymanie zielenic, skwerów i terenów zielonych	1 500		1 500
II.	Gospodarka odpadami	14 000	9 000	5 000
1.	Usuwanie dzikich wysypisk	2 000		2 000
2.	Segregacja odpadów:	9 000	9 000	0
	a). Zakup pojemników do segregacji odpadów	9 000	9 000	
	b). Pozostałe usługi – transport	0		
3.	Zbiórka odpadów niebezpiecznych	2 000		2 000
4.	Zakup materiałów informacyjnych	1 000		1 000
III.	Program Ochrony Środowiska i wprowadzenie systemu zarządzania środowiskiem	31 100	11 000	20 100
1.	Opracowanie programu ochrony środowiska i licencja	17 450		17 450
2.	Zakup sprzętu i instalacja	13 650	11 000	2 650
IV.	Pozostałe wydatki	1 000	1 000	0
1.	Zakup materiałów i urządzeń biurowych	1 000	1 000	
	Ogółem	52 100	25 500	26 600
	Planowany stan funduszu na koniec roku	700		
	Suma bilansowa	52 800		

§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia;

§ 4300 – zakup usług pozostałych;

6.1 Krajowe źródła finansowania

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska

Fundusz finansuje projekty proekologiczne poprzez pożyczki, kredyty, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów. Środki Narodowego Funduszu przeznacza się na cele określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229 oraz z roku 2002 Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz.

984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233 poz. 1957) zwanej dalej “ustawą”, zgodnie z priorytetami Narodowego Funduszu, określonymi w oparciu o: “Politykę Ekologiczną Państwa”, listy przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zgodnie z planem działalności i kryteriami wyboru przedsięwzięć, o których mowa w art. 414 ust. 1 pkt. 1 i ust. 2 pkt. 3 powołanej ustawy. Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza
- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz Leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne Zagrożenia Środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Działalność Funduszu ma na celu wspomaganie procesu integracji Polski z Unią Europejską poprzez realizację w województwie ustaleń akcesyjnych oraz systemowe wdrażanie regionalnej polityki środowiskowej. Działalność Funduszu polega na preferencyjnym dofinansowaniu przedsięwzięć dotyczących ochrony powietrza, wody i powierzchni ziemi, gospodarki odpadami i wodnej, edukacji ekologicznej i innej zgodnie z celami i priorytetami zapisanymi w programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego.

6.2 Fundusze europejskie

Wdrożenie programu ochrony środowiska będzie wymagać stworzenia sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Środki finansowe na zadania proekologiczne przewiduje się pozyskać z budżetu Wojewody i budżetu państwa, samorządów (powiatu i gmin) i funduszy ekologicznych. W najbliższych latach rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) powinna polegać na koncentrowaniu środków na wspieranie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie przewiduje się spadek udziału funduszy ochrony środowiska, ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie zmniejszenie wpływów z tytułu opłat i kar ekologicznych.

Inwestycje przewidywane do realizacji w przemyśle będą finansowane ze środków własnych i kredytów komercyjnych oraz uzupełniać z funduszy ochrony środowiska, jeśli

dane przedsięwzięcie uznane zostanie za priorytetowe w skali powiatu.

Niektóre przedsięwzięcia realizowane będą z wykorzystaniem środków przedsiębiorstw i osób prywatnych. Ponadto oczekuje się większego niż dotychczas zaangażowania w realizację inwestycji ekologicznych środków pomocowych w tym środków przedakcesyjnych, a po uzyskaniu członkostwa w UE środków strukturalnych i Funduszu Spójności.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA FUNDUSZY EUROPEJSKICH (PRZEDAKCESYJNYCH I STRUKTURALNYCH)

SAPARD (*Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*) - Program będzie realizowany w latach 2001-2006. Jego celem jest poprawa konkurencyjności polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego na rynku krajowym i międzynarodowym. Wspiera rozwój obszarów rolniczych poprzez modernizację infrastruktury technicznej oraz tworzenie warunków do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi.

Priorytetowe zadania programu SAPARD to:

- finansowanie stowarzyszeń rolniczych;
- marketing, rozwój metod produkcji chroniących środowisko naturalne
- tworzenie grup producenckich ;
- rozwój infrastruktury wiejskiej (m.in. na budowę dróg i oczyszczalni ścieków);
- modernizacja przetwórstwa rolno-spożywczego (zwłaszcza w sektorach: mięsny, owoców i warzyw) - pomoc dla gospodarstw indywidualnych.

ISPA to unijny program pomocy dla transportu i ochrony środowiska. W latach 2000-2006 UE przeznaczyła na jego realizację 7 mld euro. Jest to program pomocy dla transportu i ochrony środowiska. Ma spełniać podobną rolę jak Fundusz Spójności w Unii Europejskiej i będzie funkcjonował na podobnych zasadach. Za priorytety funkcjonowania programu ISPA uznano: ochronę środowiska, ograniczanie zanieczyszczania wód i powietrza, pomoc w zakresie utylizacji odpadów. Fundusz wesprze regiony pozbawione infrastruktury transportowej i komunalnej oraz obszary, gdzie zacofanie gospodarcze uniemożliwia sprawne funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ERDF - European Regional Development Fund powstał w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii). Jego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE.

Pomoc w ramach tego funduszu obejmuje inicjatywy w następujących dziedzinach:

- inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymanie stałych miejsc pracy;
- inwestycje w infrastrukturę, z uwzględnieniem tworzenia sieci transeuropejskich dla regionów objętych celem nr 1;
- inwestycje w edukację i opiekę zdrowotną w regionach objętych celem nr 1;
- rozwój potencjału lokalnego: małych i średnich przedsiębiorstw;
- działalność badawczo-rozwojowa;

- inwestycje związane z ochroną środowiska;

Fundusz Spójności Budżet funduszu wynosi na lata 2000-2006 18 mld Euro. Priorytetami funduszu są inwestycje związane z budową dróg i ochroną środowiska. Drogi budowane za pieniądze z Funduszu Kohezji muszą być elementem transeuropejskiej sieci transportowej. Natomiast inwestycje z dziedziny ochrony środowiska muszą spełniać standardy Wspólnej Polityki Ochrony Środowiska. Jego odbiorcami mogą być państwa, w których PKB na jednego mieszkańca nie przekracza 90 % średniej unijnej. W roku 2003 została przeprowadzona powtórna weryfikacja czy kraje spełniające to kryterium w 1999 r. dalej się w nim mieszczą (dotyczy np. Irlandii). Ponadto kraje, które przystąpiły do Unii Walutowej muszą spełniać kryteria wymagane przy przystąpieniu do "strefy euro" (określony, niski poziom inflacji, zadłużenie budżetowe nie przekraczające 3 % rocznie w stosunku do PKB oraz niskie stopy procentowe). Do pewnego stopnia (ze względu na cele, podział środków) za odpowiednik Funduszu Spójności między funduszami przedakcesyjnymi możemy uznać program ISPA.

Fundusz Spójności finansuje projekty tzw. duże (o wartości powyżej 10 mln euro), związane z dziedziną ochrony środowiska, a w szczególności dotyczące:

- 1) poprawy jakości wód powierzchniowych oraz polepszenia jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
- 3) racjonalizacji gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi
- 4) poprawy jakości powietrza

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF - European Agriculture Guidance and Guarantee Fund). EAGGF powstał w 1964 roku. Jego celem jest wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. Polityce strukturalnej poświęcona jest sekcja orientacji funduszu. Z tych środków finansowane są przedsięwzięcia związane z reformą rolnictwa i leśnictwa. W szczególności pomoc polega na dotacjach dla gospodarstw rolnych, pomocy dla młodych rolników, popieraniu wspólnego wykorzystania z maszyn, organizowanie szkoleń zawodowych. Część środków przeznaczana jest na zwiększenie poziomu życia na obszarach wiejskich. Szczególnie mocno wspierane są z funduszu regiony leżące w obszarach górskich, górzystych lub zacofanych. Odpowiednikiem tego funduszu wśród środków przedakcesyjnych jest fundusz SAPARD, jednak środki, które uzyskałaby Polska EAGGF, wraz z uzyskaniem członkostwa powinny być znacznie większe.

7 Kontrola i monitoring Programu Ochrony Środowiska

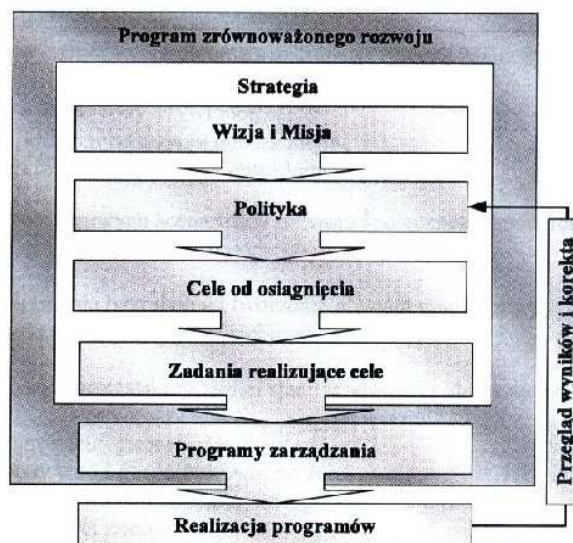
7.1 Zarządzanie środowiskowe i kontrola realizacji programu

Programowanie zrównoważonego rozwoju

Każde województwo, powiat i gmina powinno posiadać i realizować strategię rozwoju, która powinna być strategią zrównoważonego rozwoju, zapewniającą harmonijne pogodzenie lokalnych potrzeb i aspiracji społeczno-gospodarczych z koniecznością bezwzględnej ochrony środowiska. Strategie gmin i powiatów powinny być skorelowane i uwzględniać ustalenia zawarte w strategii rozwoju województwa. Najogólniej strategia precyzuje wizję i misję danego regionu, określa politykę regionalną, wymierne cele oraz zadania dla ich osiągnięcia (rysunek 2). Strategia zrównoważonego rozwoju powinna wskazywać problemy wiodące, którymi są problemy decydujące o osiągnięciu zmiany struktury regionalnej. Problemem wiodącym jest niewątpliwie poprawa równowagi ekologicznej, która wpływać będzie na zmianę struktury regionalnej. Wpływ ten ujawnia się systematycznym zmniejszeniem się emisji ze źródeł zanieczyszczeń, zwiększeniem obszarów chronionych, racjonalnym gospodarowaniem zasobami, a w efekcie poprawą stanu środowiska oraz zwiększeniem atrakcyjności i konkurencyjności danego regionu.

Strategia poszerzona o szczegółowe programy realizacji zadań staje się programem zrównoważonego rozwoju (rysunek 2) zwanym często programem ekorozwoju. Posiadanie strategii i programu zrównoważonego rozwoju pozwala między innymi stymulować pożądane zmiany strukturalne, pozyskiwać środki finansowe na realizację szczegółowych programów, optymalizować wydatki oraz łagodzić negatywne skutki ekologiczne i społeczne niezbędnych przemian gospodarczych.

Ustawa „Prawo Ochrony Środowiska” zobowiązuje województwa, powiaty i gminy do opracowywania co 4 lata programów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju i raportowania co 2 lata stanu ich realizacji. Realizacja tych programów powinna zapewnić, zapisany w konstytucji, zrównoważony rozwój Polski przez realizację polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkich strategii rozwoju, wynikających z ustaw kompetencyjnych. W powiązaniu z obowiązującymi zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2001, Nr 62, poz., 627 z późniejszymi zmianami) w zakresie dostępu do informacji i ocen oddziaływania na środowisko i innymi ustawami, narzuca to kolosalne obowiązki na samorządy i administrację oraz konieczność podjęcia działań systemowych na poziomie zarówno lokalnym jak i regionalnym. Realizacja programów będzie bowiem ustawowo monitorowana co 2 lata, a to oznacza, że aktywność na poziomie regionalnym i lokalnym nie może się kończyć na zleceniu opracowania strategii i programów firmom konsultingowym i ich uznaniowej realizacji lub nie „w miarę możliwości” lecz zgodnie ze schematem pokazanym na rysunku 2 musi podlegać okresowej ocenie osiąganych efektów działalności środowiskowej.

Rysunek 2. Elementy składające się na strategię i program zrównoważonego rozwoju.

Na tej podstawie podejmowane będą działania korygujące i doskonalące. Zamiast opasłych opracowań, programy ochrony środowiska mają formę zwięzłych, sformalizowanych i ujednoliconych dokumentów (rejestrów), możliwych do realizacji w aktualnych warunkach społeczno-ekonomicznych i podlegają okresowej kontroli osiąganych efektów, korektom oraz ciągłemu monitorowaniu i doskonaleniu. Zmienia się również rola samorządów wojewódzkich, powiatowych i gminnych w opracowywaniu wspomnianych programów. Samorządy muszą same monitorować stan środowiska, gromadzić niezbędne dane, oceniać efekty swojej działalności środowiskowej i cyklicznie opracowywać politykę, cele, zadania i programy zarządzania środowiskowego, korzystając jedynie w ograniczonym zakresie z udziału konsultantów z wyspecjalizowanych jednostek badawczych czy konsultingowych. Zmienia to zupełnie dotychczasową praktykę w tym zakresie.

Program zrównoważonego rozwoju najczęściej wymaga przygotowania:

1. Kompleksowej diagnozy stanu regionu pod względem gospodarczym, ekologicznym i społecznym, z oceną mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT), dotyczącej między innymi:
 - stanu gospodarki gmin i jej powiązań z regionem i otoczeniem,
 - struktur społeczno-demograficznych,
 - infrastruktury społecznej,
 - lokalnego rynku pracy i dynamiki bezrobocia,
 - stanu środowiska z uwzględnieniem:
 - gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
 - gospodarki wodno-ściekowej,
 - zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,

- hałasu środowiskowego,
 - ochrony powierzchni ziemi,
 - środowiska glebowo-roślinnego z oceną zanieczyszczenia gleby i roślin,
 - przyrody ożywionej,
 - komfortu życia mieszkańców,
 - rozwoju terenów chronionych.
2. Prognozy zmian i wariantowych scenariuszy rozwoju społeczno-gospodarczego, obejmującego między innymi problematykę:
- zmniejszenia bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy,
 - pobudzania lokalnej przedsiębiorczości.
3. Prognozy i wariantowych scenariuszy zmian stanu środowiska, dotyczący między innymi:
- zintegrowanej gospodarki odpadami,
 - ochrony wód i gospodarki wodno-ściekowej,
 - ochrony powietrza atmosferycznego, eliminacji niskiej emisji oraz oszczędności energii,
 - ochrony powierzchni ziemi, środowiska roślinnego i przyrody ożywionej,
 - ochrony człowieka w miejscu pracy i zamieszkania, w tym przed hałasem i wibracjami,
 - rozwoju terenów chronionych.
4. Skorelowania planów zagospodarowania przestrzennego z zamierzeniami restrukturyzacyjnymi w regionie.
5. Oceny uwarunkowań ekonomicznych z wyszczególnieniem między innymi kosztów ekologicznych i społecznych proponowanych rozwiązań
6. Zapewnienia instrumentów instytucjonalnych: prawnych, ekonomicznych oraz organizacyjnych, gwarantujących wdrożenie zaproponowanych działań.

Powyższy zakres prac musi zostać wbudowany w schemat opracowywania i realizacji strategii i programów, pokazany na rysunku 2, w ramach konkretnych procedur operacyjnych.

WSPOMAGANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO ORAZ PROGRAMÓW.

Wdrażanie polityki ekorozwoju, realizacja programów ekorozwoju wymaga wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego. Proces wdrażania systemu zarządzania środowiskowego na poszczególnych szczeblach tj. w gminie, powiecie i w regionie przebiega według następującego programu:

- opracowanie księgi szczegółowych procedur zarządzania środowiskowego;
- przeszkolenie członków zespołu wdrażającego, w tym Pełnomocnika ds. Systemu Zarządzania Środowiskowego,

- szkolenia i doradztwo związane z opracowaniem w ramach systemu polityki, celów i zadań środowiskowych oraz programu zarządzania środowiskowego jak również przeprowadzenia oceny efektów dotychczasowej działalności środowiskowej – wszystko z wykorzystaniem standardowych, ujednoliconych dokumentów systemowych,
- zainstalowanie opracowanego programu komputerowego z bazą danych, wspomagającego stosowanie szczegółowych procedur systemu,
- wydanie certyfikatu potwierdzającego wdrożenie systemu,

Proces wdrażania systemu trwa od 3 do 6 miesięcy w zależności od determinacji samorządu danego szczebla. Program zawiera między innymi wzorcową księgę szczegółowych procedur systemu zarządzania środowiskowego, w tym między innymi wykaz monitorowanych parametrów, kwestionariusz przeglądowy, zestaw zalecanych wskaźników oceny efektów działalności środowiskowej oraz wzory ujednoliconych dokumentów systemowych takich jak np.:

- polityka środowiskowa,
- rejestr aspektów środowiskowych,
- tabela priorytetów,
- rejestr celów i zadań środowiskowych,
- program zarządzania środowiskowego,
- przegląd stanu realizacji zadań środowiskowych,
- ocena efektów działalności środowiskowej.

Z dotychczasowych doświadczeń dotyczących opracowywania regionalnych i lokalnych programów zrównoważonego rozwoju dla gmin i województw, kreowania i realizacji zadań wynikają następujące wnioski:

1. Możliwość spełnienia nowych wymagań prawnych w zakresie ochrony środowiska, w tym procedur postępowania UE oraz integracji działań lokalnych i regionalnych w zakresie ochrony środowiska zapewnia organizowanie systemów zarządzania środowiskowego.
2. Ich zainicjowanie zapewnia stopniowe osiąganie zmian w środowisku, założonych w strategii rozwoju województwa oraz w strategiach gminnych i powiatowych. Przynosi uczestnikom systemu w postaci przedsiębiorstw, gmin, powiatów i województwa konkretne korzyści ekonomiczne i ekologiczne jak np.:
 - uporządkowanie zarządzania środowiskowego,
 - zmniejszenie zużycia surowców, energii i materiałów,
 - redukcję wytwarzanych zanieczyszczeń,
 - obniżanie ryzyka środowiskowego,
 - szybkie wykrywanie i usuwanie wszelkich nieprawidłowości,
 - redukcję kosztów zakupu surowców, materiałów i energii oraz kosztów usuwania odpadów,
 - redukcję ponoszonych opłat i kar ekologicznych wnoszonych przez podmioty gospodarcze,
 - zwiększenie konkurencyjności gminy w stosunku do innych przez wzrost konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług na rynku krajowym oraz w handlu międzynarodowym,

- lepszy wizerunek gminy w oczach potencjalnych inwestorów, banków, firm ubezpieczeniowych i całego społeczeństwa,
 - łatwiejszy dostęp do preferencyjnych dotacji i kredytów na realizację przedsięwzięć proekologicznych w regionie,
 - lepszą współpracę podmiotów gospodarczych z władzami lokalnymi, innymi regionami oraz społeczeństwem,
 - ochronę przyrody i rozwój walorów oraz zasobów środowiska.
3. Samorządy wszystkich szczebli oraz podmioty gospodarcze mogą uzyskać pomoc finansową w zakresie zorganizowania lokalnych i regionalnych systemów zarządzania środowiskowego.

Funkcję kontroli realizacji programu ochrony środowiska w Powiecie Lublinieckim, a co za tym idzie również w Gminie Woźniki przejmie założony do wdrożenia system REMAS. Krótki opis funkcjonowania systemu REMAS dołączono do niniejszego Programu w **załączniku nr. 4**